

Utbildningsutskottets betänkande 2025/26:UbU22

Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i skollagen.

Regeringens förslag syftar till att åstadkomma bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan genom flera samverkande åtgärder. Regeringen föreslår bl.a. att huvudmannens och rektorns ansvar för tryggheten och studieron på skolenheten ska förtydligas. Utöver ett förebyggande arbete ska huvudmannen och rektorn bedriva ett arbete för att upprätthålla tryggheten och studieron. Regeringen föreslår vidare att skolan ska göras mobilfri genom att elevernas mobiltelefoner samlas in vid skoldagens början och lämnas tillbaka vid skoldagens slut i de obligatoriska skolformerna, fritidshemmet och öppen fritidsverksamhet. Dessutom föreslår regeringen att dagens ordningsregler ska byta namn till skolregler, bli skolgemensamma och innehålla en plan för konsekvenser vid överträdelser av reglerna. Vidare ska möjligheterna stärkas att använda de disciplinära åtgärderna utvisning ur undervisningslokalen, tillfällig omplacering inom den egna skolenheten, tillfällig placering utanför den egna skolenheten och avstängning. Vidare föreslår regeringen att det i vissa fall även ska bli möjligt att neka en elev tillträde till skolenheten om eleven hotar säkerheten för andra elever och personal. Skolans förväntningar på eleverna och deras vårdnadshavare ska tydliggöras genom ett förväntansdokument.

Dessutom föreslås att det ska bli möjligt att bedriva akutskola på entreprenad, dvs. en verksamhet där elever tillfälligt ges undervisning utanför den egna skolenheten.

Ändringarna i skollagen föreslås träda i kraft den 1 augusti 2026.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå samtliga motionsyrkanden.

I betänkandet finns nio reservationer (S, V, C, MP).

Behandlade förslag

Proposition 2025/26:193 Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan.

Elva yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Propositionens huvudsakliga innehåll	6
Utskottets överväganden.....	7
Regeringens lagförslag	7
Utskottets ställningstagande.....	27
Dokumentationskrav vid utvisning ur undervisningslokalen och kvarsittning.....	28
Utskottets ställningstagande.....	30
Utredning om förutsättningar för utvisning ur undervisningslokalen.....	30
Utskottets ställningstagande.....	31
Mobilfri skola	32
Utskottets ställningstagande.....	33
Skolregler	33
Utskottets ställningstagande.....	34
Förväntansdokument	35
Utskottets ställningstagande.....	36
Tillfällig omplacering och akutskolor på entreprenad	37
Utskottets ställningstagande.....	39
Reservationer	40
1. Regeringens lagförslag, punkt 1 (V).....	40
2. Dokumentationskrav vid utvisning ur undervisningslokalen och kvarsittning, punkt 2 (V, C, MP)	40
3. Utredning om förutsättningar för utvisning ur undervisningslokalen, punkt 3 (V)	41
4. Mobilfri skola, punkt 4 (C).....	42
5. Mobilfri skola, punkt 4 (MP).....	43
6. Skolregler, punkt 5 (V).....	44
7. Förväntansdokument, punkt 6 (S, V, MP).....	44
8. Tillfällig omplacering och akutskolor på entreprenad, punkt 7 (S, V).....	45
9. Tillfällig omplacering och akutskolor på entreprenad, punkt 7 (C).....	46
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	48
Propositionen	48
Följdmotionerna	48
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	50

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:193 och avslår motion

2025/26:4002 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 3.

Reservation 1 (V)

2. Dokumentationskrav vid utvisning ur undervisningslokalen och kvarsittning

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:4041 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 3 och

2025/26:4050 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 1.

Reservation 2 (V, C, MP)

3. Utredning om förutsättningar för utvisning ur undervisningslokalen

Riksdagen avslår motion

2025/26:4002 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 2.

Reservation 3 (V)

4. Mobilfri skola

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:4041 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 1 och

2025/26:4050 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 3.

Reservation 4 (C)

Reservation 5 (MP)

5. Skolregler

Riksdagen avslår motion

2025/26:4002 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 1.

Reservation 6 (V)

6. Förväntansdokument

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:4018 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2 och

2025/26:4050 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 2.

Reservation 7 (S, V, MP)

7. Tillfällig omplacering och akutskolor på entreprenad

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:4018 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 1 och
2025/26:4041 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 2.

Reservation 8 (S, V)

Reservation 9 (C)

Stockholm den 21 maj 2026

På utbildningsutskottets vägnar

Joar Forssell

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Joar Forssell (L), Anders Ygeman (S), Patrick Reslow (SD), Josefin Malmqvist (M), Linus Sköld (S), Mats Wiking (S), Jörgen Grubb (SD), Ulrika Heindorff (M), Isabell Mixter (V), Mathias Bengtsson (KD), Anders Alftberg (SD), Camilla Hansén (MP), Robert Olesen (S), Niklas Sigvardsson (S), Peter Ollén (M), Kent Kumpula (SD) och Madeleine Atlas (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2025/26:193 Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan.

Regeringen beslutade den 29 januari 2026 att begära Lagrådets yttrande över regeringens lagförslag. Regeringen följer Lagrådets synpunkter och förslag. I förhållande till lagrådsremissens lagförslag görs dessutom vissa språkliga och redaktionella ändringar.

Fyra motioner med sammanlagt elva yrkanden har väckts med anledning av propositionen. En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

I propositionen ges en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller förslag till ändringar i skollagen (2010:800) som syftar till att åstadkomma bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan genom flera samverkande åtgärder. Förslagen innebär i huvudsak följande.

Huvudmannens och rektorns ansvar för tryggheten och studieron på skolenheten ska förtydligas. Utöver ett förebyggande arbete ska huvudmannen och rektorn bedriva ett arbete för att upprätthålla tryggheten och studieron. Skolan ska göras mobilfri genom att elevernas mobiltelefoner samlas in vid skoldagens början och lämnas tillbaka vid skoldagens slut i de obligatoriska skolformerna, fritidshemmet och öppen fritidsverksamhet. Dagens ordningsregler ska byta namn till skolregler, bli skolgemensamma och innehålla en plan för konsekvenser vid överträdelser av reglerna. Vidare ska möjligheterna stärkas att använda de disciplinära åtgärderna utvisning ur undervisningslokalen, tillfällig omplacering inom den egna skolenheten, tillfällig placering utanför den egna skolenheten och avstängning. I vissa fall ska det även bli möjligt att neka en elev tillträde till skolenheten om eleven hotar säkerheten för andra elever och personal. Skolans förväntningar på eleverna och deras vårdnadshavare ska tydliggöras genom ett förväntansdokument.

Dessutom föreslås att det ska bli möjligt att bedriva akutskola på entreprenad, dvs. en verksamhet där elever tillfälligt ges undervisning utanför den egna skolenheten.

Ändringarna i skollagen föreslås träda i kraft den 1 augusti 2026.

Utskottets överväganden

Inledning

Betänkandet är disponerat så att utskottet inleder med att behandla lagförslagen. Därefter behandlas motionsyrkandena som innehåller förslag om tillkännagivanden till regeringen i frågor som anknyter till propositionens förslag.

Regeringens lagförslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i skollagen. Därmed avslår riksdagen ett motionsyrkande om en ändring i regeringens förslag.

Lagändringarna syftar till att skapa bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan genom flera samverkande åtgärder. Bland annat ska skolan göras mobilfri och skolans förväntningar på eleverna och deras vårdnadshavare ska tydliggöras genom ett förväntansdokument. Dessutom ska det nuvarande kravet på att ett beslut om utvisning ur undervisningslokalen eller kvarsittning ska dokumenteras skriftligt av den som har genomfört åtgärden, tas bort.

Jämför reservation 1 (V).

Propositionen

Bakgrund

Det behövs bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan

Regeringen framhåller i propositionen att skolan ska ge alla elever goda möjligheter till lärande och utveckling. Vidare är trygghet och studiero viktiga förutsättningar för att undervisningen ska kunna förmedla och förankra kunskaper och värden hos eleverna och för att alla som verkar i skolan ska trivas och må bra. Flera undersökningar visar att det finns en tydlig koppling mellan studiero och elevers kunskapsutveckling och att det finns en koppling mellan bristande studiero på lektionerna och förekomsten av våld och kränkningar samt sämre mående hos eleverna.

I avsnitt 4 i propositionen ger regeringen en bakgrund till förslagen i propositionen. Regeringen lyfter bl.a. följande.

Den svenska skolan har på senare år blivit mer otrygg och det finns brister i studieron. Många elever upplever en bristande studiero i klassrummen, vilket påverkar både deras egen och klasskamraternas möjlighet att tillgodogöra sig undervisningen. Regeringen noterar att skolan är den vanligaste brottsplatsen

för både mindre grov och grövre misshandel, samt för fysiska sexuella kränkningar bland pojkar. Skolmiljön är också en vanlig brottsplats vid hot. Regeringen påpekar att rektorer, lärare och annan personal i dag ofta saknar rätt förutsättningar för att upprätthålla trygghet och studiero och motverka att ordningsstörningar, kränkningar, hot eller våld uppstår i och utanför undervisningen. Regeringen anger att det finns både oklarheter i nuvarande lagstiftning och brister i hur regelverket fungerar i praktiken.

Regeringen ser behov av ett regelverk som stärker skolans pedagogiska uppdrag och samtidigt ger personalen verktyg för att hantera situationer som idag hindrar undervisningen. Regeringen anser att regelverket om de mer ingripande disciplinära åtgärderna måste ge skolan möjlighet att agera effektivt och ändamålsenligt när en allvarlig situation uppstår.

I avsnitt 5 i propositionen redogör regeringen för nuvarande reglering på området. Nedan redogörs för regeringens förslag (se även avsnitt 6–8 i propositionen).

Det behövs en tydligare reglering av huvudmannens och rektorns ansvar för trygghet och studiero

Regeringens förslag

Det ska förtydligas i skollagen att det ska bedrivas både ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero och ett arbete för att tryggheten och studieron ska upprätthållas. Huvudmannen ska säkerställa att arbetet bedrivs och rektorn ska ansvara för att bedriva det.

Bemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om arbetet med trygghet och studiero ska förtydligas så att det framgår att det även omfattar huvudmannens upprätthållande arbete samt rektorns förebyggande och upprätthållande arbete.

Skälen för regeringens förslag

För att utbildningen ska präglas av trygghet och studiero krävs ett förbyggande och upprätthållande arbete

Arbetet med trygghet och studiero är komplext och skolornas arbete behöver vara inriktat både mot att motverka att brister uppstår och mot att vidta åtgärder när brister ändå uppstår. Därför anser regeringen att ett välfungerande arbete för trygghet och studiero förutsätter ett långsiktigt och målmedvetet arbete som omfattar hela skolan och där hela organisationen involveras.

Regeringen anser att ansvaret för såväl det förebyggande som det upprätthållande arbetet bör regleras på ett tydligt sätt. Huvudmannen har det yttersta ansvaret för verksamheten och behöver säkerställa att rektorn har de förutsättningar som behövs. Regeringen föreslår därför att det är huvudmannens ansvar som ska förtydligas så att det även omfattar arbetet med att upprätthålla tryggheten och studieron.

Rektorns ansvar för arbetet med trygghet och studiero behöver förtydligas

Rektorn ansvarar för den egna skolenheten, men rektorns ansvar för trygghet och studiero framgår inte explicit av skollagen. Regeringen anser därför att även rektorns ansvar för trygghet och studiero bör synliggöras i skollagen. Ett tydligt utpekat rektorsansvar ökar också förutsättningarna för ett verksamhetsnära ledarskap. Rektorn behöver ansvara för att bedriva både ett förebyggande arbete och ett arbete för att upprätthålla tryggheten och studieron i skolmiljön.

Även om arbetet med trygghet och studiero behöver bedrivas på flera nivåer har rektorn en särskild roll på skolenheten. Att rektorn har ett ansvar för arbetet med trygghet och studiero på skolenheten innebär dock enligt regeringen inte att detta arbete endast ska utföras av rektorn. Regeringen anser att förväntningarna på rektorn behöver vara realistiska och att arbetet med trygghet och studiero måste vara en gemensam angelägenhet för alla yrkesgrupper i skolan.

Regeringen anser vidare att ett aktivt och ständigt pågående arbete med trygghet och studiero är viktigt även på komvux och att bestämmelserna i skollagen därför även bör omfatta rektorer i denna skolform. Det faktiska arbetet behöver dock anpassas utifrån aktuell skolform och med hänsyn till att eleverna är vuxna.

Huvudmannen ansvarar för att rektorn ges rätt förutsättningar och rektorn ansvarar för att se till att personalen har nödvändiga förutsättningar för att agera

Regeringen konstaterar i propositionen att huvudmannen redan i dag har det yttersta ansvaret för att rektorn genomför sitt uppdrag och för att rektorn har de förutsättningar som behövs för att kunna göra det. Regeringen konstaterar även att rektorns ansvar för att personalen har nödvändiga förutsättningar redan följer av gällande bestämmelser. Regeringen vill dock betona vikten av att ge personalen nödvändiga förutsättningar i arbetet med trygghet och studiero och poängterar att rektorn behöver skapa förutsättningar för skolans personal att agera. Regeringen föreslår därför att det görs ett tillägg i skollagen som förtydligar att rektorn ska se till att det finns förutsättningar för skolans personal att vidta de tillfälliga och omedelbara åtgärder som krävs för att tillförsäkra elever och personal trygghet och studiero.

Det ska kunna meddelas föreskrifter om såväl det förebyggande som det upprätthållande arbetet

Regeringen anser att bemyndigandet i skollagen om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om arbetet med trygghet och studiero bör förtydligas. Enligt regeringen bör bemyndigandet även omfatta föreskrifter om det upprätthållande arbetet. Sådana föreskrifter kan även öka förutsättningarna att bedriva en effektiv tillsyn, eftersom Skolinspektionens möjligheter att använda sig av vitesförelägganden för att komma till rätta med konstaterade brister begränsas om det saknas föreskrifter.

Lärarna ska få utökade möjligheter att visa ut elever ur undervisningslokalen

Regeringens förslag

För att en lärare eller handledare ska få visa ut en elev ur undervisningslokalen ska det i vissa fall inte längre krävas att läraren eller handledaren först har uppmanat eleven att ändra sitt uppförande. Detta ska gälla när elevens uppträdande har inneburit våld, hot eller kränkning.

Om ingen lärare eller handledare är närvarande i lokalen ska detta gälla även annan personal.

Det görs språkliga och redaktionella ändringar i bestämmelserna om allmänna befogenheter för personalen.

Skälen för regeringens förslag

Skolpersonalen behöver fler möjligheter att ingripa mot ordningsstörningar på ett effektivt sätt

Regeringen anser att skolpersonalen behöver fler möjligheter att ingripa mot ordningsstörningar på ett effektivt sätt, särskilt när allvarliga situationer uppstår. Regeringen anser att personalen i sådana situationer måste kunna säkerställa att det finns förutsättningar att bedriva undervisningen och samtidigt värna både elevernas och sin egen säkerhet.

Utvisning ur klassrummet bör kunna ske utan föregående tillsägelse när elevens uppträdande har inneburit våld, hot eller kränkning

En åtgärd som kan behöva användas för att komma till rätta med ordningsstörningar är utvisning ur undervisningslokalen. Utvisning ur undervisningslokalen är en ingripande åtgärd och i dag krävs det att en elev först ska ha uppmanats att ändra sitt uppförande innan eleven kan visas ut ur undervisningslokalen. Regeringen anser att detta inte alltid är rimligt. Vid allvarliga händelser, där elevens uppträdande inneburit våld, hot eller kränkningar, kan det vara nödvändigt att omedelbart bryta beteendet genom att visa ut eleven från klassrummet. Regeringen föreslår därför att det inte längre ska krävas en föregående uppmaning i dessa situationer. Regeringen anger att syftet med förslaget är att stärka personalens möjligheter att agera snabbt och adekvat för att upprätthålla trygghet och studiero. Regeringen lyfter dock fram att åtgärden alltid måste stå i rimlig proportion till sitt syfte och omständigheterna i det enskilda fallet. Hänsyn ska även tas till elevens ålder, mognad och förutsättningar, och barnets bästa ska vara en utgångspunkt.

Regeringen bedömer att även annan personal än lärare ska få visa ut en elev om ingen lärare eller handledare är närvarande i undervisningslokalen.

Skolans personal behöver förutsättningar att utöva sitt tillsynsansvar

Huvudmän för förskolor, skolor och fritidshem har ansvar för att barn och elever som deltar i verksamheten får den tillsyn de behöver. Regeringen konstaterar att om en elev visas ut ur undervisningslokalen behöver tillsynsansvaret

upprätthållas. Förslaget innebär därför att skolan måste ha en organisation och rutiner som gör det möjligt att ta emot elever som visas ut ur undervisningslokalen, så att lektionen kan fortsätta för övriga elever.

Sammanfattningsvis menar regeringen att förslaget stärker skolpersonalens möjligheter att agera snabbt och proportionerligt vid allvarliga ordningsstörningar, och därigenom ökar tryggheten och studieron i skolmiljön. Regeringen poängterar dock att åtgärden aldrig får ersätta det stöd elever behöver, utan är ett verktyg för att hantera akuta situationer.

Utvisning och kvarsittning ska inte behöva dokumenteras

Regeringens förslag

Det nuvarande kravet på att ett beslut om utvisning ur undervisningslokalen eller kvarsittning ska dokumenteras skriftligt av den som har genomfört åtgärden ska tas bort.

Skälen för regeringens förslag

Dokumentation av utvisning ur undervisningslokalen och kvarsittning utgör en administrativ börda

Om en elev visas ut ur undervisningslokalen eller om det beslutas att en elev får kvarsittning krävs det i dag att detta dokumenteras skriftligt. Regeringen gör bedömningen att kravet på skriftlig dokumentation i dessa fall innebär en administrativ börda som riskerar att leda till att åtgärderna inte används, trots att de skulle kunna vara viktiga för att upprätthålla trygghet och studiero. Regeringen påpekar att åtgärderna ligger inom ramen för skolpersonalens allmänna befogenheter och bedömer att åtgärderna inte är så ingripande att det av rättssäkerhetsskäl måste finnas en lagreglerad skyldighet att dokumentera dem.

Det finns ett fortsatt behov av information för att upprepade ordningsstörningar ska kunna utredas och följas upp

Regeringen anser att det, även om dokumentationsskyldigheten tas bort, fortfarande kommer att finnas behov av att utreda och följa upp upprepade ordningsstörningar och att ha rutiner för att upptäcka när sådana behov av utredningar uppstår. Det kan innebära att rektorn och andra aktörer behöver informeras om att åtgärderna utvisning ur undervisningslokalen eller kvarsittning har vidtagits. Regeringen anser vidare att lärarna och rektorn, utifrån sina professionella bedömningar, bör kunna avgöra vilket underlag som behövs, exempelvis för rektorns utredningsskyldighet eller socialtjänstens behov av information. Enligt regeringen kan sådan information vidarebefordras utan lagkrav på formell skriftlig dokumentation.

En mobilfri skola ger bättre förutsättningar för trygghet och studiero

Regeringens förslag

Skolan ska göras mobilfri genom att elevers mobiltelefoner ska samlas in vid elevens skoldags början och återlämnas vid elevens skoldags slut. Detta ska gälla i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, fritidshemmet och öppen fritidsverksamhet. Det ska därmed inte längre vara rektorn som fattar beslut om sådan insamling i de nämnda verksamheterna.

Den möjlighet som i dag finns för rektorn att besluta om att elevers övriga elektroniska kommunikationsutrustning ska samlas in ska utvidgas till att även gälla inom öppen fritidsverksamhet.

Rektorn eller en lärare ska få göra undantag från insamling för sådan användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning som sker enligt lärarens instruktioner i syfte att främja elevernas utveckling och lärande. Undantag får också göras för sådan användning som utgör extra anpassningar eller särskilt stöd samt för en enskild elev om det finns särskilda skäl.

Rektorn eller en lärare ska även få göra undantag från insamling av elevernas mobiltelefoner vid utbildning utanför skolenheten om en insamling eller återlämning skulle medföra betydande praktiska svårigheter.

Förslaget omfattar även förskoleklassen till dess att den upphör som skolform.

Skälen för regeringens förslag

Mobiltelefoner i skolan är ett problem för lärandet och för elevernas mående

Regeringen anser att mobiltelefoner i skolan är ett problem eftersom de stör undervisningen, påverkar koncentrationen negativt och kan leda till konflikter vid omhändertagande. Regeringen konstaterar att även om mobiltelefonen stängs av eller lämnas i elevskåp utanför lektionssalen kan den utgöra en källa till stress och distraktion. Såväl lärare som elever beskriver hur det förekommer att elever hittar på ärenden under lektionstid för att kunna lämna klassrummet för att använda sina mobiltelefoner. Regeringen anser också att mobiltelefonanvändning under skoltid bidrar till ökad risk för kränkningar och nät-mobbning.

Regeringen noterar att det finns forskningsstöd för att omfattande användning av mobiltelefoner medför negativa hälsoeffekter som exempelvis försämrad sömn och minskad fysisk aktivitet. Regeringen lyfter fram att det rådande kunskapsläget ger skäl att utveckla lagstiftningen. Exempelvis visar den genomgång av internationell litteratur som Svenska skolläkarförbundet har tagit fram att användning av mobiltelefoner i skolan generellt är kopplat till lägre skolprestation och har negativa kognitiva effekter främst på minnesfunktioner. Därutöver kan ett alltför omfattande mobilanvändande under skoldagen försvåra för elever att umgås med varandra på raster och därmed innebära att eleverna inte får möjlighet att lära sig normer och utveckla förmågor när det gäller t.ex. interaktion och samarbete.

I dag är det rektorn som fattar beslut om att samla in mobiltelefoner under skoldagen men ytterligare åtgärder behövs

Sedan den 1 augusti 2022 får en rektor i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan och fritidshemmet besluta att mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning ska samlas in vid varje skoldags början. Regeringen noterar att de flesta grundskolorna (cirka åtta av tio skolor) i dag tillämpar ett sådant beslut om att elevers mobiltelefoner ska vara insamlade under hela skoldagen. Regeringen noterar vidare att oavsett om rektorn har beslutat om insamling eller inte får som huvudregel användning av mobiltelefoner eller annan digital kommunikationsutrustning enligt lärares instruktion endast förkomma i vissa fall. Det gäller sådan användning som syftar till att främja elevernas utveckling och lärande, eller som utgör extra anpassningar eller särskilt stöd.

Regeringen konstaterar att trots att rektorer redan i dag kan besluta om daglig insamling av mobiltelefoner under skoldagen i de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet används inte denna möjlighet på alla skolor, vilket skapar ojämlikhet och varierande förutsättningar för studiero. Regeringen anser att ett nationellt mobilförbud skulle öka likvärdigheten.

Skolan bör göras mobilfri genom att elevers mobiltelefoner samlas in dagligen

Regeringen noterar att den nuvarande bestämmelsen i 5 kap. 4 d § skollagen har utformats teknikneutralt och ger således en möjlighet att samla in ”mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning”. Skälet till att mobiltelefoner har omnämnts särskilt i bestämmelsen är att mobiltelefonen är det privata digitala verktyg som är vanligast att elever har med sig till skolan. Regeringen understryker att den problematiska användningen av digitala enheter i skolmiljön är koncentrerad till användningen av elevers privata mobiltelefoner. Regeringen bedömer därför att de digitala riskerna i skolan är som störst med just elevers privata mobiltelefoner.

Mobiltelefonerna ska vara insamlade under hela skoldagen i de obligatoriska skolformerna, fritidshemmet och öppen fritidsverksamhet

Regeringen bedömer att det är lämpligt att de verksamheter där rektorn redan i dag har möjlighet att besluta om daglig insamling av mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning, dvs. de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet, också är de verksamheter som ska göras mobilfria. Dessutom anser regeringen att öppen fritidsverksamhet, genom sitt uppdrag att komplettera utbildningen i de obligatoriska skolformerna, har en sådan närhet till skolans övriga verksamhet att en daglig insamling av elevernas mobiltelefoner är motiverad även där.

Regeringen anser att mobiltelefonerna bör samlas in i början av varje elevs skoldag och att mobiltelefonerna bör återlämnas i slutet av elevens skoldag. På så sätt behöver det inte läggas tid på att samla in och återlämna en elevs telefon vid flera tillfällen under en elevs skoldag.

Undantag från insamling av mobiltelefoner får göras av rektorn eller en lärare och behöver inte dokumenteras

Regeringen anser att det redan finns tillräckliga möjligheter för personal att omhänderta mobiltelefoner vid överträdelser. Regeringen påpekar dock att skolans regler och rutiner behöver vara tydliga när det gäller vilka konsekvenserna blir när regler inte följs.

Regeringen anser att nuvarande möjligheter till undantag – för användning enligt lärarens instruktioner, som extra anpassning eller särskilt stöd eller för en enskild elev vid särskilda skäl – bör finnas kvar, men tillämpas restriktivt.

Skolan har ett ansvar för insamlade mobiltelefoner

Regeringen påpekar att förslaget innebär att fler skolenheter än i dag kommer att samla in och därmed ansvara för ett stort antal mobiltelefoner till ett högt sammanlagt ekonomiskt värde. Regeringen konstaterar vidare att när en elevs mobiltelefon, eller annan elektronisk kommunikationsutrustning, samlas in är det skolans ansvar att förvara den på ett säkert sätt tills den lämnas tillbaka.

Skolornas regler ska bli mer ändamålsenliga, kända och förankrade

Regeringens förslag

Termen skolregler ska ersätta termen ordningsregler i skollagen. Skolreglerna ska gälla även för fritidshem som inte är integrerade med en skolenhet och för öppen fritidsverksamhet.

Skolreglerna ska innehålla skolgemensamma förhållningsregler som syftar till att upprätthålla trygghet och studiero. Skolreglerna ska även innehålla en plan för konsekvenser vid överträdelser av reglerna.

Rektorn ska ansvara för att skolreglerna tas fram och besluta om dem. Skolreglerna ska förankras hos eleverna.

Rektorn ska ansvara för att det på skolenheten finns gemensamma rutiner och förhållningssätt i arbetet med att upprätthålla skolreglerna.

Skälen för regeringens förslag

Skolans regler är viktiga för att upprätthålla trygghet och studiero och för ungas inställning till samhällets normer och regler men följs inte alltid

Regeringen noterar att det i skollagen finns krav på att det ska finnas ordningsregler i skolan. Det gäller för samtliga skolformer utom förskolan och komvux. Regeringen framhåller att välfungerande ordningsregler är en viktig del i skolans arbete för trygghet och studiero. Enligt Skolinspektionen kännetecknas skolor som lyckas väl bl.a. av att hela organisationen involveras i arbetet med ordningsreglerna och att reglerna upprätthålls av all personal. Regeringen bedömer att ordningsreglerna även kan bidra i arbetet med att förmedla skolans värdegrund och att lagar och andra föreskrifter som gäller i samhället ska följas.

Regeringen noterar vidare att trots att det är så viktigt med välfungerande ordningsregler förekommer det att varken elever eller föräldrar respekterar

dessa. Skolinspektionen har exempelvis konstaterat fall där både elever och lärare framhåller regelefterlevnaden i skolorna som låg och att det på vissa skolenheter i dag skapas skolmiljöer där allvarliga fall av stök och bråk inte möts av konsekvenser.

Reglerna bör vara skolgemensamma och därför benämnas skolregler och vila på samhällets demokratiska värden

Regeringen anser att tydliga och skolgemensamma regler är en förutsättning för trygghet och studiero. Regeringen anser därför att termen skolregler bättre speglar reglernas syfte, innehåll och värdegrund än den nuvarande termen ordningsregler. Regeringen anser att skolreglerna ska gälla för hela skolenheten, inklusive fritidshemmet. För att skapa en enhetlig ordning i hela verksamheten bör därför skolregler även gälla sådan fritidsverksamhet som inte är integrerad med en skola samt även öppen fritidsverksamhet. Regeringen bedömer vidare att skolreglerna bör vara få, förutsägbara och vila på samhällets demokratiska värden samt vara tillgängliga och begripliga för alla elever.

Skolans regler ska beslutas av rektorn och förankras hos eleverna

Regeringen noterar att trots att det tydligt framgår av skollagen att rektorn ska besluta om ordningsreglerna lämnas arbetet med att formulera ordningsreglerna på sina håll till enskilda klasser eller grupper. Regeringen anser att det är centralt att rektorn tar ansvar för att utarbeta och besluta om reglerna för att upprätthålla en rimlig arbetsmiljö för lärare och övrig personal i skolan. Skolans ledning bör vara tydlig med vilka regler som ska gälla på skolan för att därmed ge personalen förutsättningar att enas i arbetet med att säkerställa att dessa följs. Enligt regeringen finns det därför skäl att förtydliga rektorns mandat och ansvar för att besluta om skolans regler.

Regeringen anser att elevernas delaktighet ska säkerställas genom att reglerna förankras hos dem genom dialog och undervisning snarare än genom medbestämmande.

Verkningsfulla skolregler förutsätter välkända konsekvenser som aktiveras vid regelöverträdelser

Regeringen anser att det är angeläget att skolor arbetar strukturerat med tydliga regler och gemensamma förhållningssätt för att öka regelefterlevnaden. Regeringen anser även att det är viktigt att skolreglerna har uttalade konsekvenser som kan aktiveras när reglerna bryts. En skolmiljö där stök och bråk inte får några konsekvenser kan leda till att övriga elever förlorar tilliten till en trygg och rättvis skola där personalen tar ansvar. Skolorna behöver därmed en plan där det framgår vilka åtgärder som ska vidtas i olika situationer, såsom disciplinära åtgärder, och hur de förhåller sig till varandra. Regeringen anser vidare att skolreglerna ska innehålla en sådan plan, eftersom tydliga och väl kända konsekvenser är nödvändiga för att reglerna ska tillämpas enhetligt, rättvist och verkningsfullt.

Rektorn ska ansvara för att det på skolenheten finns gemensamma rutiner och förhållningssätt i arbetet med att upprätthålla skolreglerna

För ett välfungerande arbete med skolregler är det enligt regeringen inte tillräckligt att de innehåller en konsekvensplan och att de är förankrade med eleverna. Regeringen bedömer att personalen, utöver detta, även behöver ha en gemensam bild av vilka regler som gäller, vikten av att dessa följs och vilka konsekvenser som följer vid överträdelser. Eftersom rektorn föreslås vara ansvarig för att ta fram och besluta om skolreglerna är det även rimligt att rektorn ansvarar för skolenhetens rutiner och förhållningssätt när det gäller skolreglerna.

Skolans förväntningar på eleverna och deras vårdnadshavare ska tydliggöras genom förväntansdokument

Regeringens förslag

Varje skolenhet ska ha ett förväntansdokument som ska innehålla information om innehållet i skolreglerna och om skolenhetens gemensamma rutiner och förhållningssätt i arbetet med att upprätthålla skolreglerna. Förväntansdokumentet ska även innehålla en påminnelse om vårdnadshavares ansvar enligt 6 kap. föräldrabalken, där det bl.a. anges att den som har vårdnaden om ett barn har ett ansvar för barnets personliga förhållanden och ska se till att barnets behov av bl.a. en god fostran tillgodoses. Förväntansdokumentet får även innehålla annan information som är relevant för att förtydliga de ömsesidiga förväntningarna mellan skolan och eleverna respektive skolan och vårdnadshavarna.

Rektorn ska ansvara för att förväntansdokumentet tas fram. Elever och vårdnadshavare ska under varje läsår informeras om innehållet i förväntansdokumentet.

Skälen för regeringens förslag

Skolan behöver tydliggöra de förväntningar som finns på elever och deras vårdnadshavare

Som framgår ovan vill regeringen åstadkomma en bättre ordning när det gäller innehållet i och arbetet med skolans regler och vill bl.a. att termen skolregler fortsättningsvis ska användas för att betona att reglerna ska vara skolgemensamma. Regeringen konstaterar dock att skolan inte ensam kan lösa de utmaningar som rör elevers utveckling, trygghet och studiero. Det finns därför skäl att göra insatser för att tydliggöra de förväntningar som finns på elever och deras vårdnadshavare.

Förväntansdokument kan bidra till en bättre skolmiljö

Regeringen noterar att flera skolor och huvudmän redan i dag använder sig av ett s.k. förväntansdokument för att tydliggöra skolans förväntningar på vårdnadshavare och elever. I ett sådant förväntansdokument kan även elevers och

vårdnadshavares förväntningar på skolan beskrivas. Statens skolverk publicerar mallar för sådana dokument som beskriver både förväntningar som finns mellan skola och vårdnadshavare och förväntningar som finns mellan skola och elev. Regeringen noterar vidare att förväntansdokument inte används på alla skolor i dag. Det finns heller inget krav på att skolor ska använda sig av förväntansdokument. Regeringen bedömer att för att förslagen om skolregler och konsekvensplan som lämnas ovan ska få fullt genomslag är det motiverat att även införa ett krav på förväntansdokument.

Förväntansdokumentet bör innehålla information om hur skolan arbetar med regler och konsekvenser samt om vårdnadshavares ansvar

Regeringen anser att det finns en bristande gemensam bild av vilka regler som gäller i skolan och av ansvarsfördelningen mellan skola, elev och vårdnadshavare, vilket kan försvåra samverkan och bidra till konflikter. För att skapa enhetlighet och tydlighet, bör det därför finnas vissa krav på vad förväntansdokumentet ska innehålla. Regeringen bedömer att förväntansdokumentet bl.a. bör innehålla skolenhetens skolregler inklusive konsekvensplan i de fall skolreglerna inte följs.

Regeringen anser att det också är viktigt att föräldrar har kännedom om sitt lagstadgade ansvar för sina barn. Att stärka föräldraförmågan och föräldraansvaret är också viktiga prioriteringar för regeringen. Regeringens bedömning är att det därför finns skäl att göra insatser för att tydliggöra de förväntningar som finns på elever och deras vårdnadshavare.

Rektorn bör kunna besluta om ytterligare innehåll i förväntansdokumentet

Regeringen bedömer att det bör finnas utrymme för att, utöver det innehåll som beskrivs under föregående rubriker i detta avsnitt, även inkludera annan information i förväntansdokumentet och att denna möjlighet ska framgå av lagen.

Skolan behöver arbeta aktivt med att kommunicera förväntansdokumentet

Regeringen bedömer att förväntansdokumentet, för att bli ett verkningsfullt verktyg, behöver både diskuteras med och förklaras för vårdnadshavare så att de är medvetna om innehållet och förstår innebörden. Regeringen bedömer att det är rimligt att vårdnadshavare och elever informeras om innehållet i förväntansdokumentet minst en gång varje läsår samt när behov uppstår.

Förväntansdokument ska finnas vid alla skolenheter och rektorn bör ansvara för framtagandet

För att nå så god effekt som möjligt anser regeringen att förväntansdokument bör finnas för varje skolenhet i de skolformer som föreslås omfattas av bestämmelserna om skolregler och konsekvensplan. Förväntansdokumentens utformning behöver dock anpassas, t.ex. för att ta hänsyn till att vissa elever inom gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan är 18 år och därför myndiga enligt 9 kap. 1 § föräldrabalken.

Av förslagen ovan framgår det att regeringen vill att det ska vara rektorn som beslutar om skolreglerna och rutinerna för dessa. Regeringen bedömer därför att rektorn även bör ansvara för att ta fram förväntansdokumentet samt för rutinerna för hur innehållet i förväntansdokumentet ska kommuniceras.

Det ska bli möjligt att tillfälligt omplacera elever under längre tid

Regeringens förslag

Den tidsperiod som en elev som längst får omplaceras tillfälligt inom den egna skolenheten ska förlängas från fyra veckor till återstoden av terminen. Om det återstår kortare tid än fyra veckor av terminen när åtgärden vidtas ska åtgärden i stället få gälla som längst fyra veckor in på nästa termin.

Även den längsta tidsperiod som en elev tillfälligt får placeras utanför den egna skolenheten ska utökas. Om det finns särskilda skäl ska placeringen få gälla längre tid än den nuvarande gränsen på fyra veckor, dock som längst i åtta veckor.

Vid en tillfällig placering utanför den egna skolenheten ska det utarbetas en plan för att stödja elevens återgång till ordinarie skolgång efter den tillfälliga placeringen. Rektorn vid den skolenhet som eleven hör till när placeringsbeslutet fattas ska ansvara för att planen utarbetas. Rektorn ska även samråda med rektorn vid den skolenhet som eleven är tillfälligt placerad vid. Om eleven efter den tillfälliga placeringen ska placeras vid en annan skolenhet än den som eleven hörde till när beslutet om tillfällig placering fattades ska samråd även ske med rektorn vid den skolenhet där eleven placeras.

Skälen för regeringens förslag

Omplacering ska kunna ske under längre perioder

Regeringen konstaterar att tryggheten i skolan minskar och att skolans regelverk därför måste ge rektorer bättre möjligheter att agera effektivt mot elever som upprepat kränker eller hotar andra, använder våld eller agerar störande. Regeringen noterar att möjligheten att tillfälligt omplacera en elev inom eller utanför skolenheten är en av de mer ingripande disciplinära åtgärder som får vidtas enligt skollagen. Syftet med att omplacera en elev är att tillförsäkra trygghet och studiero för elever på skolan men även att ge tid för skolan att utreda hur en långsiktig lösning som fungerar för både den aktuella eleven och övriga elever kan utformas.

Tidsgränsen för en tillfällig omplacering inom skolenheten liksom för en tillfällig placering utanför skolenheten är i dag fyra veckor. Regeringen anser att detta i många fall är en alltför kort tid för rektorn att utreda och åtgärda den uppkomna situationen. Regeringen bedömer därför att tiden för tillfällig omplacering inom den egna skolenheten bör förlängas, dock inte längre än vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet.

En omplacering inom den egna skolenheten ska som längst få gälla återstoden av en pågående termin

Regeringen bedömer att en förlängning av den tidsperiod en elev kan omplaceras inom den egna skolenheten kan bidra till att ge eleven tid att vänja sig vid och acklimatisera sig till en ny grupp samtidigt som eleven får vara kvar i sitt sociala nätverk och närområde. Regeringen föreslår att omplaceringen ska kunna pågå under resten av terminen och om det återstår kortare tid än fyra veckor av terminen när åtgärden vidtas ska åtgärden i stället få gälla som längst fyra veckor in på nästa termin. Regeringen bedömer att detta skapar flexibilitet och ger utrymme för att anpassa omplaceringstiden till de behov som uppstår under terminen.

Om det finns särskilda skäl ska en tillfällig placering utanför den egna skolenheten få gälla som längst i åtta veckor

Regeringen anser också att det bör införas en möjlighet att placera en elev utanför den egna skolenheten längre än fyra veckor om det finns särskilda skäl, t.ex. för att tillförsäkra andra elevers trygghet och studiero. Regeringen bedömer att en placering utanför den egna skolenheten bör få pågå som längst i åtta veckor eftersom åtgärden är mer ingripande. Regeringen påpekar dock att den aldrig ska vara längre än nödvändigt. Regeringen bedömer att det inte är lämpligt att införa en särskild reglering av denna åtgärd som innebär ännu längre placeringstider i de fall då placeringen sträcker sig över ett terminsuppehåll.

Det behövs en plan för återgång som skapar förutsättningar för långsiktiga lösningar

Regeringen påpekar att syftet med en tillfällig placering utanför den egna skolenheten är att tillförsäkra alla elever trygghet och studiero. Skolan behöver därför planera för att ta emot eleven för att skapa förutsättningar för långsiktiga lösningar som leder till att den situation som gav anledning till den tillfälliga placeringen inte uppstår igen. Regeringen vill därför att en sådan plan alltid ska utarbetas vid tillfällig placering utanför den egna skolenheten.

Det är rektorn på elevens ordinarie skolenhet som bäst känner till elevens situation och behov. Regeringen föreslår därför att rektorn vid den skolenhet som eleven hörde till när beslutet fattades ska ansvara för att planen tas fram och att rektorn i detta arbete ska samråda med berörda skolenheter.

Akutschola ska få överlämnas till en annan huvudman på entreprenad

Regeringens förslag

Uppgifter som avser utbildning av en elev som tillfälligt får undervisning utanför den egna skolenheten ska inom grundskolan få överlämnas på entreprenad till en annan huvudman inom skolväsendet.

Entreprenad ska dock bara vara tillåten om undervisningen bedrivs i en akutschola, dvs. i en verksamhet där elever tillfälligt får undervisning utanför

den egna skolenheten. Dessutom ska det krävas att akutskolan ingår i en skolenhet eller är organisatoriskt knuten till en sådan samt att den är inriktad mot att ge undervisning till elever som tillfälligt placerats utanför den egna skolenheten.

Skälen för regeringens förslag

Fler huvudmän kan ha nytta av att kunna placera elever vid en akutskola

Regeringen noterar att ett sätt som vissa huvudmän använder för att organisera tillfälliga placeringar utanför den egna skolenheten är att inrätta s.k. akutskolor som är särskilt utformade för att ta emot den aktuella elevgruppen. Akutskolorna kan innebära en möjlighet för huvudmän att hantera ordningsproblem, värna tryggheten och studieron i skolan och säkra kontinuiteten i utbildningen för alla elever. Regeringen anser att det genom akutskolorna blir möjligt att samla de elever som har likartade behov, så att de undervisas gemensamt, vilket kan vara såväl resurseffektivt som pedagogiskt motiverat.

Regeringen noterar vidare att tillgången till akutskolor varierar kraftigt i landet. Det kan exempelvis handla om huvudmän med ett litet elevunderlag eller huvudmän som saknar personal med rätt kompetens eller som saknar ändamålsenliga lokaler. Dessa huvudmän skulle ha stor nytta av att kunna placera elever vid akutskolor hos andra huvudmän. En sådan möjlighet skulle enligt regeringen även kunna bidra till att minska behovet av den mer ingripande disciplinära åtgärden avstängning, särskilt för huvudmän som inte har en akutskola inom sin egen organisation.

Utbildning vid akutskola ska kunna överlämnas på entreprenad

I dag finns det inga möjligheter att tillfälligt placera en elev vid en akutskola hos en annan huvudman. Det beror på att det i skollagen i dag inte finns några bestämmelser som tillåter att uppgifter som avser utbildning av elever som tillfälligt undervisas vid en akutskola överlämnas på entreprenad. Regeringen bedömer att om fler huvudmän ska få möjlighet att placera elever vid akutskolor är det nödvändigt att utvidga möjligheterna till entreprenad.

Regeringen noterar att det för elever som är placerade vid en akutskola kan vara en fördel om akutskolan antingen ligger på en skolenhet eller är organisatoriskt knuten till en sådan. På så sätt kan det skapas möjligheter för eleverna på akutskolan att ta del av skolenhetens resurser, t.ex. i form av elevhälsa eller skolbibliotek. Detta kan möjliggöras genom att entreprenaden omfattar dessa delar av verksamheten. Därför föreslår regeringen att ett krav för att entreprenad ska vara tillåten är att akutskolan ingår i en skolenhet eller är knuten till en sådan. Regeringen föreslår även att ett krav för att akutskoleverksamhet ska få överlämnas på entreprenad ska vara att den aktuella akutskolan är inriktad mot att ge undervisning till elever som tillfälligt placerats utanför den egna skolenheten.

Akutschola ska bara få anordnas på entreprenad inom grundskolan

Regeringen konstaterar att bestämmelserna om att placera elever i akutscholor inom den egna huvudmannorganisationen gäller för grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan. Regeringen bedömer dock att det endast är inom grundskolan som det finns behov av att öka möjligheterna att placera elever på akutscholor. Därför föreslår regeringen att möjligheten att bedriva akutscholor på entreprenad enbart ska gälla grundskolan.

Regeringen bedömer vidare att förslagen är förenliga med EU:s dataskyddsförordning.

Fler och längre avstängningar ska möjliggöras

Regeringens förslag

Det ska bli möjligt att stänga av en elev i grundskolan, specialskolan och sameskolan under en längre tidsperiod och vid fler tillfällen än i dag. Den tidsperiod som en elev som längst ska få stängas av ska förlängas från en till två veckor. Dessutom ska det antal tillfällen då en elev får stängas av utökas från två till tre per kalenderhalvår.

Rektorn ska avgöra tidpunkten och formerna för den kompensationsundervisning som ska erbjudas en avstängd elev.

Skälen för regeringens förslag

Det ska vara möjligt att stänga av en elev under längre tid och vid fler tillfällen

I de fall tryggheten och studieron hotas och mindre ingripande åtgärder inte bedöms verkningsfulla är det viktigt att det går att vidta mer ingripande disciplinära åtgärder för att komma till rätta med situationen. En av de mest ingripande disciplinära åtgärder som kan vidtas i dag är avstängning. I grundskolan, specialskolan och sameskolan får rektorn besluta att stänga av en elev helt eller delvis bl.a. om eleven agerar på ett sådant sätt att andra elevers eller personals säkerhet bedöms vara hotad. En elev får i dag som mest stängas av i en vecka vid två tillfällen per kalenderhalvår (5 kap. 15 § skollagen).

Regeringen bedömer att de tidsramar för en avstängning som gäller i dag är för snäva för att hinna utreda vilka åtgärder som krävs och för att kunna planera för en avstängd elevs fortsatta skolgång. De korta tidsfristerna medger inte heller den samverkan med andra aktörer som ibland behövs. Därmed är den korta tidsramen ett hinder för att nå långsiktigt hållbara lösningar för en avstängd elev. Regeringen anser därför att det finns situationer när det är nödvändigt med längre avstängningar än vad som är möjligt i dag. Samtidigt behöver hänsyn tas till att avstängningen inte blir så lång att den innebär betydande svårigheter för skolan att kompensera eleven för förlorad undervisningstid. Regeringen bedömer att den längsta möjliga avstängningstiden bör utökas från en till två veckor.

För att rektorer ska få bättre förutsättningar att agera vid allvarliga situationer anser regeringen att det antal tillfällen som en elev ska få stängas av bör utökas. Också en sådan utökning bör ske med försiktighet, särskilt med beaktande av att även en förlängning av tiden för avstängning föreslås.

Rektorn avgör när och hur kompensationsundervisning ges

I dag finns en regel om att kompensationsundervisning ska erbjudas elever för den undervisning de går miste om på grund av avstängningen, men det finns ingen reglering av när eller hur kompensationsundervisningen ska ges.

Regeringen anser att ett erbjudande om kompensationsundervisning under, eller i nära anslutning till, avstängningsperioden naturligtvis är eftersträvänsvärt. Regeringen bedömer dock att det för att kompensationsundervisningen ska vara meningsfull och effektiv är avgörande att eleven är mottaglig för den kompensationsundervisning som erbjuds, vilket inte alltid är fallet t.ex. i ett akut läge när en allvarlig händelse har inträffat. Regeringen anser därför att reglerna om kompensationsundervisning bör tillåta att compensationen ges på olika sätt och vid olika tidpunkter och att det ska vara rektorn som avgör när och hur kompensationsundervisning ska ges.

Elever ska kunna nekas tillträde till skolan

Regeringens förslag

Det ska införas en ny disciplinär åtgärd som innebär att en elev i grundskolans årskurs 8–10, specialskolans årskurs 8–11 och i gymnasieskolan ska kunna nekas tillträde till den egna skolenheten. Fram till införandet av en tioårig grundskola och en elvaårig specialskola ska även elever i grundskolans och specialskolans årskurs 7 kunna nekas tillträde till skolenheten.

En elev ska kunna nekas tillträde till skolenheten om

- en tillfällig placering vid en annan skolenhet eller på en annan plats inom huvudmannens organisation inte är tillräckligt ingripande för att tillförsäkra andra elever trygghet och studiero eller inte är möjlig att genomföra, och
- det med hänsyn till andra elevers eller personals säkerhet finns synnerliga skäl för att neka eleven tillträde till skolenheten.

Endast rektorn ska få besluta om nekat tillträde till skolenheten. Ett beslut om nekat tillträde till skolenheten ska dokumenteras skriftligt av rektorn. Av beslutet ska omfattningen av det nekade tillträdet framgå.

Innan rektorn beslutar om nekat tillträde till skolenheten ska eleven och elevens vårdnadshavare beredas tillfälle att yttra sig.

Rektorn ska informera huvudmannen när han eller hon har fattat ett beslut att neka tillträde till skolenheten. Om eleven som nekas tillträde till skolenheten är under 18 år ska samråd ske med socialnämnden innan beslutet fattas.

Beslutet ska gälla omedelbart om inte något annat beslutats. Det ska inte få gälla för en längre tid än återstoden av terminen. Om det återstår kortare tid än

fyra veckor av terminen när beslutet fattas ska det i stället få gälla som längst fyra veckor in på nästa termin.

Rektorn ska kontinuerligt följa upp om förutsättningarna för att neka eleven tillträde till skolenheten är uppfyllda och upphäva beslutet när de inte längre är det.

En elev som nekas tillträde till skolenheten ska få undervisning i form av fjärr- eller distansundervisning.

Det ska göras undantag från vissa bestämmelser som annars gäller för fjärr- och distansundervisning.

Skälen för regeringens förslag

En elev ska kunna nekas tillträde till skolenheten om det finns synnerliga skäl

Regeringen noterar att det i dag förekommer situationer där en elev utgör en fara för andra elevers eller personals säkerhet samtidigt som skolan varken har befogenheter eller möjligheter att hantera situationen. Regeringen bedömer att det kan finnas tillfällen när det inte är lämpligt att en elev vistas i samma skola som elever som utsatts för brott eller andra allvarliga och kränkande handlingar av eleven. Vidare kan det finnas andra situationer när en elev är så pass farlig eller hotfull att han eller hon riskerar att utgöra en fara för övriga elever och personal oavsett var eleven är placerad. Regeringen anser att det finns situationer då en omplacering inom skolenheten inte fungerar och inte heller en placering vid en annan skolenhet eller en akutskola. Regeringen bedömer därför att det finns behov av att kunna avskilja en elev från skolenheten utöver vad som medges i bestämmelserna om omplacering och avstängning. Det behövs därför finnas en möjlighet att i vissa allvarliga situationer neka en elev tillträde till skolenheten.

Regeringen anser att det är en ingripande disciplinär åtgärd att neka en elev tillträde och att det kan ha betydande påverkan på elevens utbildning och livssituation och därför bör användas med försiktighet. Regeringen anser därför att åtgärden bara bör kunna användas när det finns en risk för allvarlig våldsrelaterad brottslig verksamhet vid skolenheten.

Ett tydligt sätt att i lagtexten uttrycka att ett beslut om nekat tillträde till skolenheten bara ska kunna fattas i de allvarligaste situationerna är att ange att åtgärden får vidtas endast om det finns synnerliga skäl för det med hänsyn till andras trygghet och säkerhet.

Regeringen föreslår därför att det av lagen ska framgå att den nya disciplinära åtgärden att neka en elev tillträde till skolenheten ska kunna användas om en tillfällig placering vid en annan skolenhet eller på en annan plats inom huvudmannens organisation inte är tillräckligt ingripande för att tillförsäkra andra elever trygghet och studiero eller inte är genomförbar. För att åtgärden ska få användas ska det också krävas att det med hänsyn till andra elevers eller personals säkerhet finns synnerliga skäl att neka eleven tillträde till skolenheten.

Beslut om nekat tillträde till skolenheten ska fattas av rektorn och ska gälla omedelbart

När det gäller andra befintliga disciplinära åtgärder är det rektorn som fattar beslutet. Regeringen anser att det är lämpligast att rektorn även fattar beslut om nekat tillträde till skolenheten. Eftersom ett beslut om nekat tillträde till en skolenhet är mycket ingripande för den enskilda eleven bör rektorn inte kunna delegera beslutet till någon annan.

Ett beslut om nekat tillträde till skolenheten är en åtgärd som syftar till att komma till rätta med en situation som i många fall kan antas vara akut. Beslutet bör därför gälla omedelbart om inte annat beslutas. Det bör också dokumenteras. Nedan föreslår regeringen att ett beslut om nekat tillträde till skolenheten ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Eleven och elevens vårdnadshavare ska få yttra sig och det ska hållas samråd med socialnämnden

Regeringen noterar att ett beslut att neka en elev tillträde till skolenheten kan ha betydande påverkan på elevens livssituation. Regeringen anser därför att eleven och elevens vårdnadshavare bör få yttra sig innan beslut fattas. Regeringen bedömer att i de fall eleven eller vårdnadshavaren inte har yttrat sig inom given tid trots att kontakt söktes via skolans gängse kontaktyvägar, ska det inte finnas några hinder mot att beslut fattas innan ett yttrande har lämnats.

Regeringen anser att det ska finnas ett krav på samråd med socialnämnden innan ett sådant beslut fattas om elever som är under 18 år. Därigenom ökar socialtjänstens möjligheter att vidta relevanta åtgärder i fråga om eleven. Regeringen anser att det ska vara skolan som ska avgöra formerna för samrådet.

Det behöver specificeras vad nekat tillträde till skolenheten innebär i den enskilda situationen

Regeringen påpekar att när en elev nekas tillträde till skolenheten är det viktigt att det är tydligt för eleven vilket område eleven inte har tillträde till. Det är också av betydelse att även annan skolpersonal än rektorn känner till vilket område eleven nekats tillträde till, särskilt i de fall då det uppstår ett behov av att avvisa eleven från skolenheten. Regeringen anser därför att det av beslutet om nekat tillträde till skolenheten ska framgå under vilken tid beslutet gäller och vilka av skolenhetens lokaler och ytor utomhus det gäller.

Ett beslut om nekat tillträde till skolenheten ska få gälla återstoden av en termin med möjlighet till förlängning

Regeringen bedömer att det är rimligt att begränsa ett beslut om nekat tillträde till skolenheten till att gälla högst terminen ut. Dock innebär en sådan begränsning att problem kan uppstå om beslutet fattas i slutet av en termin. Då finns det en risk att tiden för åtgärden inte blir ändamålsenlig. För att undvika detta anser regeringen att det under slutet av en termin bör vara möjligt att fatta beslut om nekat tillträde som fortsätter in på nästa termin, på samma sätt som

regeringen föreslår när det gäller hur länge en elev får omplaceras inom den egna skolenheten (se ovan).

Som framgår ovan anser regeringen att nekat tillträde till skolenheten är en ingripande åtgärd. Regeringen anser därför att det är viktigt att den inte pågår längre än nödvändigt utan upphör så fort skälen för åtgärden inte längre är aktuella.

Därutöver anser regeringen att det behöver regleras att rektorn kontinuerligt ska följa upp om det fortfarande finns förutsättningar för att neka eleven tillträde till skolenheten och att rektorn ska upphäva beslutet när det inte längre finns sådana förutsättningar.

En elev som nekas tillträde till skolenheten ska i stället för undervisning på skolenheten få fjärr- eller distansundervisning

Regeringen noterar att under den tid som en elev nekas tillträde till skolenheten behöver eleven få tillgång till undervisning på annat sätt. Eftersom åtgärden kan behöva pågå under en längre tid kan det vara svårt för skolan att ge eleven kompensationsundervisning i ett senare skede. Regeringen anser att det ska vara upp till rektorn att avgöra om det är lämpligare att erbjuda fjärr- eller distansundervisning eller om det ska erbjudas en kombination av dessa.

Möjligheterna till fjärr- och distansundervisning behöver utökas

Fjärr- och distansundervisning regleras i 21 och 22 kap. skollagen. Regeringen noterar att det enligt dessa regler i dag inte är möjligt att ge fjärr- eller distansundervisning med anledning av att en elev nekas tillträde till skolenheten. Regeringen anser därför att det behöver göras undantag från vissa bestämmelser som annars gäller vid fjärr- och distansundervisning. Det rör sig bl.a. om att det bör vara tillåtet med fjärr- och distansundervisning i samtliga ämnen och att det ska göras undantag från bestämmelser om att fjärrundervisning ska bedrivas i lokaler som skolenheten disponerar och undantag från kravet på att huvudmannen ska ha godkänts som utförare av distansundervisning.

Regeringen poängterar att utbildningen enligt skollagen ska vara avgiftsfri, vilket medför att det är skolan som behöver stå för de kostnader som eventuellt uppstår i samband med att en elev ges fjärr- eller distansundervisning.

Beslut om nekat tillträde till skolenheten får fattas för en elev i grundskolans årskurs 8–10, specialskolans årskurs 8–11 och gymnasieskolan

Regeringen understryker att alla barn som omfattas av skolplikten har en grundlagsreglerad rätt till utbildning. Att neka en skolpliktig elev tillträde till skolenheten utan att samtidigt erbjuda undervisning som eleven har möjlighet att ta till sig skulle innebära en betydande risk för att elevens rätt till utbildning inte tillgodoses. Regeringen anser därför att det inte är lämpligt att elever inom anpassade grund- och gymnasieskolan eller i de lägre årskurserna inom den obligatoriska skolan nekas tillträde till en skolenhet. Sammantaget anser regeringen därför att den disciplinära åtgärden att neka en elev tillträde till en skolenhet ska kunna användas för elever i grundskolans årskurs 8–10, specialskolans årskurs 8–11 och gymnasieskolan.

Till dess att tioårig grundskola införs bör elever i grundskolans och specialskolans årskurs 7 kunna nekas tillträde till en skolenhet

Ändringarna i skollagen om en tioårig grundskola träder i kraft den 1 juli 2026 och tillämpas första gången i fråga om utbildning och annan verksamhet som bedrivs efter den 30 juni 2028. Regeringen vill att även elever i grundskolans och specialskolans årskurs 7 ska kunna nekas tillträde till skolenheten fram till dess att grundskolan blir tioårig och specialskolan elvaårig, vilket föreslås regleras genom en övergångsbestämmelse. Detta behandlas vidare nedan.

Beslut om nekat tillträde till skolenheten ska kunna överklagas

Regeringens förslag

Beslut om nekat tillträde till skolenheten ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Regeringens bedömning

Det ska inte göras några andra ändringar av möjligheterna att överklaga beslut om disciplinära åtgärder.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Regeringen anser att den nya disciplinära åtgärden att kunna neka tillträde till skolenheten är en mycket ingripande åtgärd för eleven. Regeringen anser vidare att rättssäkerheten skulle riskera att försvagas om beslutet inte kunde överklagas. Därför bör ett beslut om nekat tillträde till en skolenhet kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Regeringen bedömer att övriga förändringar av bestämmelserna om disciplinära åtgärder inte medför något behov av att ändra vilka beslut som kan överklagas. Därför ska inga ytterligare beslut om disciplinära åtgärder göras överklagbara.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag

Lagändringarna ska träda i kraft den 1 augusti 2026.

Ändringarna av bestämmelserna om tillfälliga omplaceringar inom den egna skolenheten och de nya bestämmelserna om mobilförbud ska tillämpas även för utbildning i förskoleklassen som bedrivs till och med den 30 juni 2028.

De nya bestämmelserna om nekat tillträde till skolenheten ska till och med den 30 juni 2028 tillämpas även för elever i grundskolans och specialskolans årskurs 7.

Skälen för regeringens förslag

Ändringarna ska träda i kraft den 1 augusti 2026

Regeringen påpekar att tryggheten och studieron i svensk skola har försämrats under senare år. Regeringen bedömer därför att de föreslagna ändringarna i

skollagen behöver genomföras så snart som möjligt. För att åtgärderna ska kunna börja gälla i samband med ett nytt läsår föreslår regeringen att lagändringarna ska träda i kraft den 1 augusti 2026.

Regeringen anser vidare att samtliga föreslagna ändringar bör införas samtidigt eftersom de ska ses som samverkande åtgärder som tillsammans ska skapa en varaktigt förbättrad trygghet och studiero.

Regeringen föreslår också att reglerna om tillfälliga omplaceringar ska gälla för förskoleklassen så länge denna skolform finns kvar, d.v.s. att bestämmelserna ska tillämpas för förskoleklassen fram till och med den 30 juni 2028.

Förslagen behöver anpassas till bestämmelserna om en tioårig grundskola

Ändringarna i skollagen om en tioårig grundskola träder i kraft den 1 juli 2026 och tillämpas första gången i fråga om utbildning och annan verksamhet som bedrivs efter den 30 juni 2028 (se lagen [2025:729] om ändring i skollagen).

Regeringen bedömer att vissa övergångsbestämmelser behövs för att anpassa förslagen om regleringar till att grundskolan blir tioårig och specialsolan elvaårig.

Motionen

I kommittémotion 2025/26:4002 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 3 anförs att riksdagen ska anta 5 kap. 24 § i regeringens förslag till ändring i skollagen (2010:800) med den ändringen att 7 § inte stryks från uppgradningen av åtgärder enligt skollagens paragrafer som ska dokumenteras. Motionärerna anser att regelverket utan dokumentationskrav riskerar att leda till att elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar diskrimineras eller inte får det stöd de behöver och har rätt till. Motionärerna anser vidare att en utvisning ur klassrummet enligt 5 kap. 7 § skollagen är en så pass ingripande åtgärd att den bör dokumenteras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis poängtera att skolan bör ge alla elever goda möjligheter till lärande och utveckling. Trygghet och studiero är viktiga förutsättningar för att undervisningen ska kunna förmedla och förankra kunskaper och värden hos eleverna och för att alla som verkar i skolan, såväl elever som lärare och övrig personal, ska trivas och må bra. Utskottet vill vidare betona vikten av elevers rätt att vara fredade från alla former av kränkande behandling.

Utskottet delar regeringens bild av att den svenska skolan på senare år blivit mer otrygg och att det finns brister när det gäller studiero. Utskottet välkomnar därför regeringens förslag till ändringar i skollagen som genom flera samverkande åtgärder syftar till att åstadkomma bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan, bl.a. förtydligandet av huvudmannens och rektorns ansvar, skolregler, förväntansdokument, att akutskolor ska kunna bedrivas på

entreprenad samt att det i vissa fall ska bli möjligt att neka en elev tillträde till skolenheten om eleven hotar säkerheten för andra elever och personal.

Utskottet ställer sig positivt till att möjligheterna stärks att använda de disciplinära åtgärder som anges i lagen och ställer sig även positivt till att det nuvarande lagkravet tas bort på att ett beslut om utvisning ur undervisningslokalen eller kvarsittning ska dokumenteras skriftligt. Utskottet anser, i likhet med regeringen, att utvisning ur undervisningslokalen och kvarsittning är disciplinära åtgärder som är viktiga för att lärare ska kunna upprätthålla trygghet och studiero i klassrummet för alla elever. I likhet med regeringen anser utskottet dock att hänsyn ska tas till elevens ålder, mognad och förutsättningar, och barnets bästa ska utgöra en utgångspunkt. Utvisning ur undervisningslokalen får t.ex. aldrig riktas mot en elev på grund av att eleven har använt sig av sin grundlagsskyddade rätt till yttrandefrihet och informationsfrihet. Utskottet deklarerar vidare regeringens bedömning att skollagens dokumentationskrav behöver vara ändamålsenliga och stå i rimlig proportion till de åtgärder som behöver vidtas. Utskottet bedömer att åtgärden utvisning ur undervisningslokalen inte är så ingripande att det av rättssäkerhetsskäl måste finnas en lagreglerad skyldighet att dokumentera dessa åtgärder.

Utifrån det som nämns ovan tillstyrker utskottet regeringens förslag av de skäl som anförs i propositionen.

Därmed avstyrks motion 2025/26:4002 (V) yrkande 3.

Utskottet övergår nu till att behandla de motionsyrkanden som innehåller begäranden om tillkännagivanden med anledning av propositionen.

Dokumentationskrav vid utvisning ur undervisningslokalen och kvarsittning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om dokumentationskrav vid utvisning ur klassrummet och kvarsittning.

Jämför reservation 2 (V, C, MP).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:4041 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 3 anförs att kravet på skriftlig dokumentation vid kvarsittning och utvisning ur klassrummet ska vara kvar. Motionärerna anser att om kravet på skriftlig dokumentation tas bort riskerar det att få allvarliga negativa konsekvenser för elevernas rättssäkerhet och möjlighet till stöd och att leda till att upprepade ingripanden mot en enskild elev inte uppmärksammas som ett systematiskt problem, vilket är särskilt allvarligt för elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

I kommittémotion 2025/26:4050 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 1 anfördes att utvisning och kvarsittning behöver dokumenteras. Motionärerna anser att utvisning och kvarsittning är relativt stora ingrepp som bör dokumenteras samt att ett beslut som utgör en disciplinär åtgärd innebär myndighetsutövning mot enskild, vilket även det talar för att ett sådant beslut bör dokumenteras.

Propositionen

Dokumentation av utvisning ur undervisningslokalen och kvarsittning utgör en administrativ börda

Regeringen föreslår att det, för att en lärare eller handledare ska få visa ut en elev ur undervisningslokalen, i vissa fall inte längre ska krävas att läraren eller handledaren först har uppmanat eleven att ändra sitt uppförande. Regeringen anger att syftet med åtgärderna utvisning ur undervisningslokalen och kvarsittning alltid ska vara att förbättra skolsituationen såväl för den elev som är föremål för åtgärder som för övriga elever. Regeringen påpekar att åtgärderna inte får inskränka elevernas grundläggande fri- och rättigheter enligt regeringsformen. Disciplinära åtgärder får t.ex. aldrig riktas mot en elev på grund av att eleven har använt sig av sin grundlagsskyddade rätt till yttrandefrihet och informationsfrihet.

Regeringen anser att skollagens dokumentationskrav behöver vara ändamålsenliga och stå i rimlig proportion till de åtgärder som behöver vidtas. Regeringen bedömer att åtgärderna utvisning ur undervisningslokalen och kvarsittning, som kan vidtas inom ramen för skolpersonalens allmänna befogenheter, inte är så ingripande att det av rättssäkerhetsskäl måste finnas en lagreglerad skyldighet att dokumentera dem.

Det finns fortfarande behov av information för att upprepade ordningsstörningar ska kunna utredas och följas upp

Regeringen bedömer att även om dokumentationsskyldigheten tas bort kommer det fortfarande att finnas behov av att utreda och följa upp upprepade ordningsstörningar och att ha rutiner för att upptäcka när sådana behov av utredningar uppstår. Regeringen anser vidare att lärarna och rektorn, utifrån sina professionella bedömningar, bör kunna avgöra vilket underlag som behövs och att sådan information kan vidarebefordras utan lagkrav på formell skriftlig dokumentation.

Dokumentationskraven vid utvisning ur undervisningslokalen och kvarsittning bör tas bort

Mot bakgrund av det som anfördes ovan bedömer regeringen att dokumentationskraven om en elev visas ut ur undervisningslokalen eller om det beslutas att en elev får kvarsittning ska tas bort. Det minskar skolpersonalens administrativa börda och frigör tid till undervisningen. Regeringen bedömer vidare

att ett borttagande av kraven är proportionerligt och rättssäkert och bidrar till ett mer användbart och praktiskt regelverk, där tydlig skillnad upprätthålls mellan tillfälliga, kortvariga åtgärder och mer ingripande disciplinära åtgärder som även i fortsättningen ska dokumenteras skriftligt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser, i likhet med regeringen, att personalen i skolan måste kunna säkerställa förutsättningarna för att kunna bedriva undervisningen och samtidigt värna både elevernas och sin egen säkerhet, t.ex. genom olika disciplinära åtgärder som utvisning ur undervisningslokalen och kvarsittning. Utskottet vill dock, i likhet med regeringen, poängtera att en disciplinär åtgärd alltid måste stå i rimlig proportion till sitt syfte och omständigheterna i det enskilda fallet.

Utskottet delar regeringens bedömning att kravet på skriftlig dokumentation vid åtgärderna utvisning ur undervisningslokalen och kvarsittning innebär en administrativ börda som riskerar att leda till att åtgärderna inte används, trots att de skulle kunna vara viktiga för att upprätthålla trygghet och studiero. Utskottet anser, i likhet med regeringen, att skollagens dokumentationskrav behöver vara ändamålsenliga och stå i rimlig proportion till de åtgärder som behöver vidtas. Utskottet bedömer att åtgärderna utvisning ur undervisningslokalen och kvarsittning, som kan vidtas inom ramen för skolpersonalens allmänna befogenheter, inte är så ingripande att det av rättssäkerhetsskäl måste finnas en lagreglerad skyldighet att dokumentera dessa åtgärder.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2025/26:4041 (C) yrkande 3 och 2025/26:4050 (MP) yrkande 1.

Utredning om förutsättningar för utvisning ur undervisningslokalen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkandet om en utredning om förutsättningar för utvisning ur klassrummet.

Jämför reservation 3 (V).

Motionen

I kommittémotion 2025/26:4002 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 2 anförts att regeringen bör utreda hur den kan säkerställa att skolorna har de resurser som krävs för att stödja och ta hand om de elever som visas ut ur klassrummet. Även om det kan finnas tillfällen då utvisning ur klassrummet kan vara en motiverad åtgärd, anser motionärerna att det är centralt att det finns någon utanför undervisningslokalen som kan ta emot eleven.

Propositionen

Skolpersonalen behöver fler möjligheter att ingripa mot ordningsstörningar på ett effektivt sätt

Regeringen påpekar att trygghet och studiero är grundläggande för elevernas lärande och för personalens arbetsmiljö, och anger att brister på dessa områden är ett utbrett problem. Regeringen anser därför att skolpersonalen behöver fler möjligheter att ingripa mot ordningsstörningar på ett effektivt sätt, särskilt när allvarliga situationer uppstår. Regeringen föreslår att det inte längre ska krävas att en lärare eller handledare först har uppmanat en elev att ändra sitt uppförande för att läraren eller handledaren ska få visa ut eleven ur undervisningslokalen. Detta ska gälla när elevens uppträdande har inneburit våld, hot eller kränkning.

Skolans personal behöver förutsättningar att utöva sitt tillsynsansvar

Huvudmän för förskolor, skolor och fritidshem har ansvar för att barn och elever som deltar i verksamheten får den tillsyn de behöver. Regeringen konstaterar att om en elev visas ut ur undervisningslokalen, behöver tillsynsansvaret upprätthållas. Förslaget innebär därför att skolan måste ha en organisation och rutiner som gör det möjligt att ta emot elever som visas ut ur undervisningslokalen, så att lektionen kan fortsätta för övriga elever.

Regeringen understryker att huvudmannen redan enligt gällande bestämmelser är ansvarig för att rektorn genomför sitt uppdrag samt för att se till att rektorn har de förutsättningar som behövs för att rektorn och övrig personal ska kunna genomföra sina uppdrag. Regeringen konstaterar att huvudmannens och rektorns befintliga ansvar även inkluderar ett ansvar för att skapa förutsättningar för att personalen ska kunna ta sitt tillsynsansvar. Regeringen understryker dock att åtgärden aldrig får ersätta det stöd elever behöver utan är ett verktyg för att hantera akuta situationer.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis understryka att alla elever ska ges goda möjligheter till lärande och utveckling och att trygghet och studiero är viktiga förutsättningar för detta. Utskottet anser därför, i likhet med regeringen, att skolpersonalen behöver kunna ingripa mot ordningsstörningar på ett effektivt sätt, särskilt när allvarliga situationer uppstår, t.ex. genom att visa ut en elev ur undervisningslokalen. Utskottet noterar att huvudmän redan i dag har ansvar för att barn och elever som deltar i verksamheten får den tillsyn de behöver, även i en situation där en elev visas ut ur klassrummet, och att det befintliga ansvaret även inkluderar ett ansvar för att skapa sådana förutsättningar.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motion 2025/26:4002 (V) yrkande 2.

Mobilfri skola

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om mobilfri skola.
Jämför reservation 4 (C) och 5 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:4041 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 1 anförs att det bör vara rektorn som ska bestämma när och hur mobilförbud i skolan ska tillämpas. Motionärerna anser att skolan i största möjliga mån ska vara mobilfri men att ett obligatoriskt nationellt förbud riskerar att bli för stelbent och tar bort möjligheten till lokala och situationsanpassade bedömningar.

I kommittémotion 2025/26:4050 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 3 anförs att det är viktigt med uppföljning av mobilförbud. Motionärerna påpekar att befintlig lagstiftning redan möjliggör för skolor att vidta de åtgärder som ett nationellt förbud innebär, och motionärerna anser vidare att det är viktigt att lagstiftningen följs upp för att säkerställa att avsedd effekt uppnås och de negativa effekterna inte är för omfattande.

Propositionen

Mobiltelefoner i skolan är ett problem för lärandet och för elevernas mående, och ytterligare åtgärder behövs

Regeringen anser att mobiltelefoner i skolan är ett problem eftersom de stör undervisningen, påverkar koncentrationen negativt och kan leda till konflikter vid omhändertagande. Exempelvis visar den genomgång av internationell litteratur som Svenska skolläkarföreningen har tagit fram att användning av mobiltelefoner i skolan generellt är kopplat till lägre skolprestation och har negativa kognitiva effekter främst på minnesfunktioner. Därutöver kan ett alltför omfattande mobilanvändande under skoldagen försvåra för elever att umgås med varandra på raster och därmed innebära att eleverna inte får möjlighet att lära sig normer och utveckla förmågor när det gäller t.ex. interaktion och samarbete. Regeringen lyfter fram att det rådande kunskapsläget därför ger skäl att utveckla lagstiftningen.

Regeringen konstaterar att trots att rektorer redan i dag kan besluta om daglig insamling av mobiltelefoner under skoldagen i de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet används inte denna möjlighet på alla skolor, vilket skapar ojämlikhet och varierande förutsättningar för studiero. Regeringen anser att ett nationellt mobilförbud skulle öka likvärdigheten. Regeringen hävdar att det med en sådan bestämmelse blir tydligt för elever och vårdnadshavare vad som gäller, och rektorer och lärare behöver inte lägga tid och kraft på diskussioner om mobilförbud eller inte. Fokus kan i stället läggas på huvuduppgiften, dvs. undervisningen. Regeringen påpekar vidare att en mobilfri

skola påverkar både skolprestationer och elevers hälsa positivt, och är särskilt viktig för elever som har svårt att klara skolan eller som kommer från socioekonomiskt svaga hem. Regeringen bedömer att en begränsning av elevernas tillgång till mobiltelefoner även kan vara gynnsam för att minska förekomsten av digitala kränkningar i skolan och lyfter i propositionen att mobilfria skoldagar kan vara en effektiv förebyggande åtgärd mot digitala kränkningar.

Utskottets ställningstagande

Trygghet och studiero är viktiga förutsättningar för undervisningen, men utskottet anser, i likhet med regeringen, att mobiltelefoner stör undervisningen och påverkar koncentrationen negativt. Utskottet noterar att undersökningar visar att användning av mobiltelefoner i skolan generellt är kopplat till lägre skolprestation och har negativa kognitiva effekter främst på minnesfunktioner. Även om många rektorer redan i dag har beslutat om mobilförbud på sin skola understryker utskottet att det inte gäller alla. Utskottet gör samma bedömning som regeringen att det rådande kunskapsläget ger skäl att utveckla lagstiftningen. Utskottet ser positivt på regeringens förslag om ett generellt mobilförbud i de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet. Utskottet håller med regeringen om att det med en sådan bestämmelse blir tydligt för elever och vårdnadshavare vad som gäller, och rektorer och lärare behöver inte lägga tid och kraft på diskussioner om mobilförbud eller inte.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2025/26:4041 (C) yrkande 1 och 2025/26:4050 (MP) yrkande 3.

Skolregler

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkandet om skolregler.
Jämför reservation 6 (V).

Motionen

I kommittémotion 2025/26:4002 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 1 anförs att regeringen bör återkomma med ett lagförslag som innebär att eleverna ska vara delaktiga i framtagandet av skolregler. Motionärerna påpekar att den kränkande behandling som alltför ofta förekommer i skolan måste motarbetas och att elevernas delaktighet är viktig för ett välfungerande likabehandlingsarbete.

Propositionen

Skolans regler är viktiga för att upprätthålla trygghet och studiero och för ungas inställning till samhällets normer och regler

Regeringen noterar att det i skollagen finns krav på att det ska finnas ordningsregler i skolan och att välfungerande ordningsregler är en viktig del i skolors arbete för trygghet och studiero. Regeringen bedömer att ordningsreglerna även kan bidra i arbetet med att förmedla skolans värdegrund och för att lagar och andra föreskrifter som gäller i samhället ska följas. Regeringen anser därför att reglerna bör vara skolgemensamma och vila på samhällets demokratiska värden samt att de ska benämnas skolregler.

Skolans regler ska beslutas av rektorn och förankras hos eleverna

Av nuvarande reglering framgår att rektorn beslutar om ordningsregler men att reglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna (5 kap. 5 § skollagen). Regeringen anser att reglerna ska vara enkla och bygga på grundläggande demokratiska värderingar. Reglerna bör därmed utformas på ett sätt som innebär att det kan förväntas att alla, såväl elever som personal, kan underordna sig reglerna. Regeringen anser att vissa regler inte är förhandlingsbara, och därför inte heller behöver formuleras under medverkan av eleverna. Regeringen anser dock att reglerna behöver vara förankrade hos eleverna. Regeringen anser vidare att elevernas delaktighet ska säkerställas genom att reglerna förankras hos dem genom dialog och undervisning snarare än genom medbestämmande.

I all utbildning och annan verksamhet enligt skollagen ska barnets bästa vara utgångspunkt. Barns inställning ska så långt det är möjligt klarläggas och de ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör dem (1 kap. 10 § skollagen). Regeringen anser att även om barn, enligt såväl skollagen som barnkonventionen, har en rätt att komma till tals och deras åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till deras ålder och mognad innebär det inte att deras uppfattningar ska vara utslagsgivande. Regeringen inser att det vid framtagandet av skolregler kan behöva göras avvägningar mellan olika intressen, bl.a. eftersom barn har olika behov och förutsättningar. Regeringen anser att sådana intresseavvägningar inte kan göras av barnen utan måste göras av rektorn.

Utskottets ställningstagande

Utskottet håller med regeringen om att välfungerande ordningsregler är en viktig del i skolors arbete för trygghet och studiero, att sådana regler kan bidra till att förmedla skolans värdegrund och att lagar och andra föreskrifter som gäller i samhället ska följas. Utskottet ser positivt på att reglerna ska vara skolgemensamma och därför bör benämnas skolregler och i likhet med regeringen anser utskottet att skolreglerna bör utformas på ett sätt som innebär att det kan

förväntas att alla, såväl elever som personal, kan underordna sig reglerna. Enligt skollagen ska barnets bästa vara utgångspunkt. Barns inställning ska så långt det är möjligt klarläggas och de ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör dem. Men liksom regeringen anser utskottet att det inte innebär att barnens uppfattningar ska vara utslagsgivande. Utskottet håller med regeringen om att vissa regler inte ska vara öppna för förhandling och därför inte heller behöver formuleras under medverkan av eleverna. Utskottet håller även med regeringen om att elevernas delaktighet ska säkerställas genom att reglerna förankras hos dem genom dialog och undervisning snarare än genom medbestämmande.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionen 2025/26:4002 (V) yrkande 1.

Förväntansdokument

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkandet om förväntansdokument.
Jämför reservation 7 (S, V, MP).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:4018 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2 anförs att förväntansdokument inte bör införas, då det riskerar att öka administrationen och detaljstyrningen i skolan utan att tydligt bidra till ökad studiero eller förbättrade kunskapsresultat. Motionärerna ser en risk att förslaget leder till nya administrativa strukturer snarare än verkliga förbättringar i klassrummet. Lärare behöver mer tid för undervisning och relationsskapande, inte fler dokument att hantera.

I kommittémotion 2025/26:4050 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 2 anförs att motionärerna ställer sig tveksamma till regeringens förslag om att skolans förväntningar på elever och vårdnadshavare ska tydliggöras genom krav på att införa förväntansdokument, då det riskerar att öka skolpersonalens administrativa arbete. Motionärerna lyfter även att dokumentet snarare kan uppfattas som symboliskt än stödjande.

Propositionen

Skolan behöver tydliggöra de förväntningar som finns på elever och deras vårdnadshavare

Regeringen konstaterar att skolan inte ensam kan lösa de utmaningar som rör elevers utveckling, trygghet och studiero. Elevens lärande och utveckling är ett ansvar som delas av vårdnadshavare och skola. Regeringen bedömer att

vårdnadshavare behöver en ökad förståelse för sitt ansvar och skolans uppdrag. Enligt regeringen kan en större kännedom hos vårdnadshavarna om skolans regler och ansvar, i förhållande till det egna ansvaret, underlätta skolpersonalens förutsättningar att upprätthålla ordning och studiero i skolan.

Förväntansdokument kan bidra till en bättre skolmiljö

Regeringen noterar att flera skolor och huvudmän redan i dag använder sig av s.k. förväntansdokument. För att förslagen om skolregler som nämns ovan ska få fullt genomslag bedömer regeringen att det är motiverat att även införa ett krav på förväntansdokument. Ett nationellt krav på förväntansdokument kan enligt regeringen bidra till en långsiktig och effektiv förbättring av skolmiljön i alla skolor.

Regeringen anger att ett nationellt krav på förväntansdokument kan innebära en ökad administrativ börda. Men även om kravet innebär en viss ökad administration bedömer regeringen att den är motiverad eftersom en bättre samverkan med vårdnadshavare kan minska behovet av disciplinära åtgärder.

Regeringen noterar att även om skolans personal anses överta tillsynsansvaret från vårdnadshavarna under den tid som eleverna vistas i skolan (se t.ex. prop. 2021/22:160 s. 133 f.) påverkas barns beteende i skolan givetvis av deras fostran i hemmet. Regeringen bedömer därför att förväntansdokumentet även ska ge information om föräldrars ansvar enligt 6 kap. föräldrabalken. Regeringens bedömning är sammantaget att ett förväntansdokument, med skolenhetens skolregler, konsekvensplan och information om vårdnadshavares ansvar enligt 6 kap. föräldrabalken, bidrar till en mer förutsägbar skolmiljö som främjar trygghet och studiero.

Skolan behöver arbeta aktivt med att kommunicera förväntansdokument

Regeringen bedömer att genom att arbeta och kommunicera med vårdnadshavare om skolans arbete stärks deras tilltro till verksamheten. Regeringen anser att skolan i denna kommunikation ska ta hänsyn till bl.a. vårdnadshavares olika förutsättningar att ta del av innehållet, exempelvis på grund av en funktionsnedsättning eller svaga kunskaper i svenska språket. Regeringen poängterar att skolan vidare behöver säkerställa att kommunikationen sker på ett sådant sätt att föräldrar inte upplever sig kontrollerade utan snarare inbjudna till samarbete. Regeringen anser att det är rimligt att vårdnadshavare och elever informeras om innehållet i förväntansdokumentet minst en gång varje läsår.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar, liksom regeringen, att skolan inte ensam kan lösa de utmaningar som rör elevers utveckling, trygghet och studiero. Elevens lärande och utveckling är ett ansvar som delas av vårdnadshavare och skola. Vårdnadshavare behöver en ökad förståelse för sitt ansvar och skolans uppdrag. Enligt

regeringen kan en större kännedom hos vårdnadshavarna om skolans regler och ansvar, i förhållande till det egna ansvaret, underlätta skolpersonalens förutsättningar att upprätthålla ordning och studiero i skolan. I likhet med regeringen anser utskottet att även om kravet innebär en viss ökad administration är det motiverat eftersom en bättre samverkan med vårdnadshavare kan minska behovet av disciplinära åtgärder.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2025/26:4018 (S) yrkande 2 och 2025/26:4050 (MP) yrkande 2.

Tillfällig omplacering och akutskolor på entreprenad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om tillfällig omplacering och akutskolor.

Jämför reservation 8 (S, V) och 9 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:4018 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 1 anförs att akutskolor på entreprenad inte bör införas, då det riskerar att leda till ökad utsortering av elever och till att resurser förs bort från elevernas undervisning till privata aktörer. Motionärerna motsätter sig förslaget eftersom det riskerar att förstärka marknadsskolans misslyckanden och leda till en skola där ansvaret för elever med större behov förskjuts bort från huvudmännen.

I kommittémotion 2025/26:4041 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 2 anförs att tillfällig omplacering av en elev även ska kunna göras till en annan huvudman. Motionärerna anser att dagens begränsning om att omplacering endast kan ske inom den egna huvudmannens organisation gör möjligheten till omplacering obefintlig för en kommun på landsbygden som kanske bara har en enda högstadieskola, eller för en friskola som bara driver en enhet.

Propositionen

Tillfällig omplacering av elever

Regeringen konstaterar att tryggheten i skolan minskar och att skolans regelverk därför måste ge rektorer bättre möjligheter att agera effektivt mot elever som upprepat kränker eller hotar andra, använder våld eller agerar störande. Regeringen noterar att möjligheten att tillfälligt omplacera en elev inom eller utanför skolenheten är en av de mer ingripande disciplinära åtgärderna som får vidtas enligt skollagen.

Omplacering av elever är inte en resurssparande insats utan är snarare både resurskrävande och organisatoriskt krävande. Skolor ska inte använda omplacering av elever under en längre tid som ett alternativ till att erbjuda varierad och strukturerad undervisning eller till att ge eleverna det stöd de har rätt till.

Regeringen påpekar att syftet med en tillfällig placering utanför den egna skolenheten är att tillförsäkra alla elever trygghet och studiero. Skolan behöver därför planera för att ta emot eleven för att skapa förutsättningar för långsiktiga lösningar som leder till att den situation som gav anledning till den tillfälliga placeringen inte uppstår igen.

Fler huvudmän kan ha nytta av att kunna placera elever vid en akutskola

Regeringen noterar att ett sätt som vissa huvudmän använder för att organisera tillfälliga placeringar utanför den egna skolenheten är att inrätta s.k. akutskolor som är särskilt utformade för att ta emot den aktuella elevgruppen. Regeringen anser att det genom akutskolorna blir möjligt att samla de elever som har likartade behov, så att de undervisas gemensamt, vilket kan vara såväl resurseffektivt som pedagogiskt motiverat.

Regeringen noterar vidare att tillgången till akutskolor varierar kraftigt i landet. Det kan exempelvis handla om huvudmän med ett litet elevunderlag. Dessa huvudmän skulle ha stor nytta av att kunna placera elever vid akutskolor hos andra huvudmän.

Utbildning vid akutskola ska kunna överlämnas på entreprenad

I dag saknas lagstöd för att tillfälligt placera en elev vid en akutskola hos en annan huvudman. Regeringen bedömer därför att om fler huvudmän ska få möjlighet att placera elever vid akutskolor är det nödvändigt att utvidga möjligheterna till entreprenad.

Regeringen noterar att en aktör som driver en akutskola i vinstsyfte skulle kunna ha ett affärsmässigt incitament att hålla platserna fyllda, snarare än att systematiskt och effektivt arbeta för att eleven så snart som möjligt ska kunna återgå till sin ordinarie klass och skolenhet. Men regeringen konstaterar att en placering i en akutskola är tillfällig och tidsbegränsad och beslutas av elevens ordinarie rektor, gemensamt med akutskolan. Regeringen anser därför att en sådan risk framstår som begränsad. Ett annat sätt att förhindra oseriösa aktörer att bedriva akutskolor är, enligt regeringens bedömning, att endast tillåta att undervisning på entreprenad överläts till huvudmän inom skolväsendet.

Regeringen betonar att en huvudman behåller huvudmannaskapet för uppgifter som utförs av någon annan på entreprenad och att de bestämmelser som finns för en utbildning eller en annan verksamhet även gäller för uppgifter som utförs på entreprenad (23 kap. 2 § skollagen). Som regeringen tidigare har uttalat får en möjlighet att överlämna vissa uppgifter på entreprenad aldrig bli ett sätt för en huvudman att undvika vissa lagstadgade krav, vare sig det är fråga om skyldigheter för huvudmannen eller rättigheter för eleven (prop.

2019/20:127 s. 171). Vid allvarliga brister i en akutskola är det därför rimligt att anta att huvudmannen som överlämnar undervisningen på entreprenad säger upp sitt entreprenadavtal.

Regeringen föreslår även att ett krav för att akutskoleverksamhet ska få överlämnas på entreprenad ska vara att undervisningen är anpassad till just den aktuella elevgruppen, t.ex. när det gäller bemanning och kompetens.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att en tillfällig omplacering av en elev inom eller utanför skolenheten är en av de mer ingripande disciplinära åtgärder som får vidtas enligt skollagen. Vidare anser utskottet, i likhet med regeringen, att omplacering av elever inte är en resurssparande insats utan snarare är både resurskrävande och organisatoriskt krävande. Skolor ska inte använda omplacering av elever under en längre tid som ett alternativ till att erbjuda varierad och strukturerad undervisning eller till att ge eleverna det stöd de har rätt till.

Utskottet noterar att regeringen har valt att föreslå att enbart sådan tillfällig omplacering utanför den egna skolenheten som avser akutskola ska kunna genomföras genom entreprenad. Utskottet håller med regeringen om att ett krav för att akutskoleverksamhet ska få överlämnas på entreprenad ska vara att undervisningen är anpassad till just den aktuella elevgruppen, t.ex. när det gäller bemanning och kompetens. Dessutom ska undervisning på entreprenad inom ramen för en akutskola enbart få överlåtas till huvudmän inom skolväsendet. Utskottet anser att det är en välavvägd justering av regelverket för entreprenad.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2025/26:4018 (S) yrkande 1 och 2025/26:4041 (C) yrkande 2.

Reservationer

1. Regeringens lagförslag, punkt 1 (V)

av Isabell Mixter (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800) med den ändringen att uttrycket ”7,” ska införas i 5 kap. 24 § mellan ”enligt” och ”12,”.

Därmed bifaller riksdagen motion 2025/26:4002 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 3 och bifaller delvis proposition 2025/26:193.

Ställningstagande

Jag stöder flera av regeringens lagförslag. Att skolmiljön präglas av trygghet och arbetsro är en förutsättning för att eleverna ska kunna tillägna sig kunskap och utvecklas socialt. Regeringen föreslår att det ska bli enklare att visa ut en elev ur undervisningslokalen och att lagkravet på att dokumentera en utvisning ur klassrummet tas bort. Jag ser att det kan finnas tillfällen när utvisning ur klassrummet är en motiverad åtgärd, men regelverket riskerar att leda till att elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar diskrimineras eller inte får det stöd de behöver och har rätt till. En utvisning är en så pass ingripande åtgärd att den bör dokumenteras. Möjligheten att vidta åtgärden utvisning ur klassrummet regleras i 5 kap. 7 § skollagen (2010:800) och vilka åtgärder som ska dokumenteras regleras i 24 § samma lag. Riksdagen bör därför anta 5 kap. 24 § i regeringens förslag till ändring i skollagen med den ändringen att 7 § inte stryks från upprädnings- och åtgärdsparagraferna enligt skollagens paragrafer som ska dokumenteras.

2. Dokumentationskrav vid utvisning ur undervisningslokalen och kvarsittning, punkt 2 (V, C, MP)

av Isabell Mixter (V), Camilla Hansén (MP) och Madeleine Atlas (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:4041 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 3 och
2025/26:4050 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi välkomnar regeringens proposition Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan (prop. 2025/26:193) och delar i stort problembilden att tryggheten och studieron i den svenska skolan har försämrats. För att möjliggöra en trygg arbetsmiljö för både lärare och elever är åtgärder som underlättar för skolans personal välkomna. Att lärare ska kunna hantera allvarliga ordningsstörningar är därför befogat i vissa situationer, genom exempelvis beslut om utvisning från klassrum eller kvarsittning. I propositionen föreslår regeringen att kravet på skriftlig dokumentation för åtgärderna kvarsittning och utvisning ur undervisningslokalen ska tas bort. Syftet anges vara att minska lärares administrativa börda. Vi anser dock att detta specifika förslag är feltänkt och riskerar att få allvarliga negativa konsekvenser för elevernas rättssäkerhet och möjlighet till stöd. Förslaget försvårar även uppföljning och upptäckt av om en elev återkommande stör eller uppträder olämpligt. Dokumentationen är i sammanhanget sålunda inte bara en administrativ uppgift utan ett viktigt underlag för att rektorn ska kunna fullgöra sin utredningsskyldighet vid upprepade ordningsstörningar, för att elevhälsan ska få tidiga signaler och för att skolan ska kunna identifiera behov av särskilt stöd. Dokumentation skapar också en helhetsbild över en elevs behov och bidrar till att skolan kan koordinera insatser. Vidare framhåller Skolverket att ett beslut som utgör en disciplinär åtgärd innebär myndighetsutövning mot en enskild, vilket talar för att ett sådant beslut bör dokumenteras. Sammantaget anser vi att dokumentationskravet för åtgärderna utvisning ur undervisningslokalen och kvarsittning bör kvarstå.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

3. Utredning om förutsättningar för utvisning ur undervisningslokalen, punkt 3 (V)

av Isabell Mixter (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:4002 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 2.

Ställningstagande

Att skolmiljön präglas av trygghet och arbetsro är en förutsättning för att eleverna ska kunna tillägna sig kunskap och utvecklas socialt. En förutsättning för att uppnå det är att skolorna har tillräckliga resurser för att ha en personaltäthet som möjliggör trygghet och studiero. I stället för att säkerställa att Sveriges skolor har de resurser och den personal som krävs för att ge alla barn en bra och trygg skoltid prioriterar regeringen nu omfattande lagändringar som kommer att ta ytterligare tid i anspråk för skolpersonalen att genomföra. Flera av regeringens lagförslag är positiva, men kommunerna och i förlängningen skolorna har fått alldeles för lite resurser från staten den gångna mandatperioden.

I propositionen föreslås att det ska bli enklare att visa ut en elev ur undervisningslokalen. Jag ser att det kan finnas tillfällen då det är en motiverad åtgärd, men då är det centralt att det finns någon utanför undervisningslokalen som kan ta emot eleven. Regelverket riskerar att leda till att elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar diskrimineras eller inte får det stöd de behöver och har rätt till. Regeringen bör därför utreda hur den kan säkerställa att skolorna har de resurser som krävs för att stödja och ta hand om de elever som visas ut ur klassrummet.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

4. Mobilfri skola, punkt 4 (C)

av Madeleine Atlas (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:4041 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 1 och avslår motion

2025/26:4050 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 3.

Ställningstagande

Regeringen föreslår att ett nationellt och obligatoriskt mobilförbud ska införas, där elevers mobiltelefoner samlas in vid skoldagens början. Jag vill se en mobilfri skola och ser de positiva effekter det kan ha på studiero, social samvaro och minskad risk för nätkränkningar och mobbning. Jag anser dock att regeringens förslag om ett nationellt centralstyrt förbud är fel väg att gå.

Jag har en stark tilltro till professionen och det lokala ledarskapet. Det är rektorer och lärare som bäst känner till förutsättningarna på sin skola och kan avgöra vilka åtgärder som är mest effektiva för att skapa trygghet och studiero. Rektorer har redan i dag, med stöd av 5 kap. 4 d § skollagen, möjlighet att

besluta om att samla in mobiltelefoner under hela skoldagen. En undersökning visar att en stor majoritet av skolorna redan tillämpar detta, vilket tyder på att verktyget används där det bedöms vara lämpligt.

Ett obligatoriskt nationellt förbud riskerar att bli för stelbent och tar bort möjligheten till lokala och situationsanpassade bedömningar. Det kan finnas skäl för en skola att utforma sitt mobilförbud på ett visst sätt baserat på elevernas ålder, skolans fysiska utformning eller specifika pedagogiska upplägg. Jag menar därför att det bör vara tydligt att skolan i största möjliga mån ska vara mobilfri men att det är rektorn som ska bestämma ramarna för hur ett mobilförbud ska tillämpas. Skolan ska i största möjliga mån utformas av rektorer och lärare.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

5. Mobilfri skola, punkt 4 (MP)

av Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:4050 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 3 och avslår motion

2025/26:4041 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 1.

Ställningstagande

Svensk skola är till för alla barn. Det innebär att barns och elevers rätt till utbildning kommer i första hand, och att de ska kunna känna sig trygga i skolan. För att möjliggöra en trygg arbetsmiljö för både lärare och elever är åtgärder som underlättar för skolans personal välkomna. Tyvärr är några av de förslag som regeringen presenterar bristfälliga och riskerar att försämra elevers rättssäkerhet samt i vissa fall undergräva elevers rätt till stöd.

Jag delar bilden av att grundskoleelevers skolgång ska vara fri från privat användning av mobiltelefoner. Jag vill dock påpeka att den befintliga lagstiftningen redan möjliggjort för skolor att vidta de åtgärder som ett nationellt förbud innebär. Det är viktigt att lagstiftningen följs upp för att säkerställa att avsedd effekt uppnås och de negativa effekterna inte är för omfattande.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

6. Skolregler, punkt 5 (V)

av Isabell Mixter (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:4002 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

Att skolmiljön präglas av trygghet och arbetsro är en förutsättning för att eleverna ska kunna tillägna sig kunskap och utvecklas socialt. En förutsättning för att uppnå det är att skolorna har tillräckliga resurser för att ha en personaltäthet som möjliggör trygghet och studiero. Jag konstaterar att regeringen nu i stället för att säkerställa att Sveriges skolor har de resurser och den personal som krävs för att ge alla barn en bra och trygg skoltid prioriterar omfattande lagändringar som det kommer att ta ytterligare tid i anspråk för skolpersonalen att genomföra.

Den kränkande behandling som alltför ofta förekommer i skolan måste motarbetas med kraft. Alla vuxna i skolan bär ett ansvar för detta. Ofta betraktas eleverna som en del av problemet – inte som en del av lösningen. Elevernas delaktighet är viktig för ett välfungerande likabehandlingsarbete. En politik som i grunden betraktar elever som potentiella hot mot ordningen i skolan hamnar fel. Förebyggande åtgärder är generellt av betydligt större vikt än disciplinära åtgärder för att verkligen förhindra kränkningar. Jag anser att eleverna bör vara delaktiga i framtagandet av skolregler. Regeringen bör därför återkomma med ett lagförslag som innebär att eleverna ska vara delaktiga i framtagandet av skolregler.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

7. Förväntansdokument, punkt 6 (S, V, MP)

av Anders Ygeman (S), Linus Sköld (S), Mats Wiking (S), Isabell Mixter (V), Camilla Hansén (MP), Robert Olesen (S) och Niklas Sigvardsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2025/26:4018 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2 och
2025/26:4050 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Svensk skola är till för alla barn. För att möjliggöra en trygg arbetsmiljö för både lärare och elever är åtgärder som underlättar för skolans personal välkomna. Vi ställer oss dock tveksamma till regeringens förslag om att skolans förväntningar på elever och vårdnadshavare ska tydliggöras genom krav på att införa förväntansdokument. Berörda vårdnadshavares fostransansvar brister inte på grund av okunskap om förväntningar på beteende i skolan utan på grund av andra förutsättningar och livssituationer. Elever som behöver stöd möter i dag ofta en skola där tiden inte räcker till, där elevhälsan är underbemannad och där lärare saknar förutsättningar att anpassa undervisningen. Alla barn ska mötas av höga förväntningar och få den hjälp de behöver för att lyckas. Läraren ska vara klassrummets självklara ledare. För att det ska vara möjligt måste läraren också ges rätt förutsättningar, med tid, arbetsro och stöd i sitt uppdrag. När det gäller kravet på förväntansdokument ser vi sammantaget en risk att detta snarare ökar administrationen och detaljstyrningen i skolan ytterligare utan att bidra till bättre studiero eller kunskapsresultat. Att minska dokumentationskrav kan i vissa fall vara motiverat, men det förändrar inte i grunden förutsättningarna i klassrummet. Lärare behöver mer tid för undervisning och relationsskapande, inte fler dokument att hantera. Med det som nämnts ovan som grund anser vi att förväntansdokument inte ska införas. Risken är att dokumentet endast blir en symbolisk pappersprodukt och inte ett verktyg för att få en tryggare och bättre skola.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

8. Tillfällig omplacering och akutskolor på entreprenad, punkt 7 (S, V)

av Anders Ygeman (S), Linus Sköld (S), Mats Wiking (S), Isabell Mixter (V), Robert Olesen (S) och Niklas Sigvardsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:4018 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 1 och
avslår motion
2025/26:4041 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 2.

Ställningstagande

Regeringen gick till val på att ta tag i problemen i svensk skola, men löftena om att ta itu med marknadsskolan har inte infriats. Skolans pengar ska gå till fler lärare, mindre klasser och bättre stöd till varje elev – inte till vinster. Vi behöver förbättra tryggheten och studieron i skolan. Lärare och rektorer ska ha tydliga befogenheter att upprätthålla ordning, och elever som utgör en fara för andra ska kunna hanteras på ett sätt som värnar tryggheten för alla. Det är därför avgörande att skolan har tillräckliga resurser och rätt kompetens.

Vi motsätter oss förslaget om att akutskolor ska kunna drivas på entreprenad. Det riskerar att förstärka marknadsskolans misslyckanden och leda till ökad utsortering och en skola där ansvaret för elever med större behov förskjuts bort från huvudmännen. I stället för att stärka den gemensamma skolan öppnar regeringen för att lägga ut nya delar av verksamheten på entreprenad. Resurser som borde gå till elevernas stöd och undervisning kan i stället hamna som vinster och aktieutdelningar hos privata skolkoncerner.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

9. Tillfällig omplacering och akutskolor på entreprenad, punkt 7 (C)

av Madeleine Atlas (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:4041 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 2 och avslår motion

2025/26:4018 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 1.

Ställningstagande

En viktig åtgärd för att säkra trygghet och studiero är möjligheten att tillfälligt omplacera en elev som genom sitt beteende utgör en fara för andra eller allvarligt stör undervisningen. Regeringen föreslår att tidsgränserna för tillfälliga omplaceringar ska förlängas, vilket jag ser positivt på. Däremot löser förslaget inte ett grundläggande problem i dagens lagstiftning: att en omplacering endast kan ske inom den egna huvudmannens organisation. Denna begränsning bakbinder i praktiken små kommuner och mindre, fristående huvudmän. För en kommun på landsbygden som kanske bara har en enda högstadieskola, eller för en friskola som bara driver en enhet, är möjligheten till omplacering obefintlig. Konsekvensen blir att elever och lärare i dessa skolor inte har samma

skydd och att rektorer saknar ett avgörande verktyg för att upprätthålla ordningen. Detta skapar en ojämlikhet där elevers och lärares trygghet blir beroende av kommunens storlek och skolstruktur.

Jag vill att skolor ska kunna omplacera stökiga och våldsamma elever även till andra huvudmän. Det måste vara möjligt för en rektor i en liten kommun att, i samråd med en rektor i en grannkommun, tillfälligt omplacera en elev dit. Likaså måste en fristående skola kunna omplacera en elev till en kommunal skola, eller vice versa, när situationen så kräver. Regeringens förslag om att tillåta entreprenad av akutskolor är ett steg i rätt riktning men löser inte problemet fullt ut. Det krävs en mer generell möjlighet till samverkan mellan huvudmän.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2025/26:193 Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).

Följdmotionerna

2025/26:4002 av Isabell Mixter m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett lagförslag som innebär att eleverna ska vara delaktiga i framtagandet av skolregler och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur den kan säkerställa att skolorna har de resurser som krävs för att stödja och ta hand om de elever som visas ut ur klassrummet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen antar 5 kap. 24 § i regeringens förslag till ändring i skollagen (2010:800) med den ändringen att 7 § inte stryks från uppradningen av åtgärder enligt skollagens paragrafer som ska dokumenteras.

2025/26:4018 av Anders Ygeman m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att akutskolor på entreprenad inte bör införas, då det riskerar att leda till ökad utsortering av elever och till att resurser förs bort från elevernas undervisning till privata aktörer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förväntansdokument inte bör införas, då det riskerar att öka administrationen och detaljstyrningen i skolan utan att tydligt bidra till ökad studiero eller förbättrade kunskapsresultat, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:4041 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör vara rektorn som ska bestämma när och hur mobilförbud i skolan ska tillämpas och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillfällig omplacering av en elev även ska kunna göras till en annan huvudman och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kravet på skriftlig dokumentation vid kvarsittning och utvisning ur klassrummet ska vara kvar och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:4050 av Camilla Hansén m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvisning och kvarsittning behöver dokumenteras och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på förväntansdokument och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uppföljning av mobilförbud och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i skollagen
(2010:800)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (2010:800)¹

dels att 5 kap. 4 d § ska upphöra att gälla,

dels att nuvarande 5 kap. 4, 4 e och 21 a §§ ska betecknas 5 kap. 3 a, 4 d och 13 b §§,

dels att 5 kap. 1–3, 4 d, 5–7, 12, 13, 14, 15 och 24 §§, 21 kap. 3 §, 22 kap. 1 §, 28 kap. 9 § och rubriken närmast före 5 kap. 5 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 5 kap. 21 a § ska sättas närmast före 5 kap. 13 b §,

dels att det ska införas tretton nya paragrafer, 5 kap. 4, 5 a, 5 b, 13 a och 13 c–13 h §§, 22 kap. 6 a och 8 a §§ och 23 kap. 12 c §, och närmast före 5 kap. 5 b och 13 c §§ nya rubriker av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***5 kap.**1 §²

I detta kapitel finns bestämmelser om

– tillämpningsområde (2 §),

– arbetsmiljö (3–4 e §§),

– ordningsregler (5 §),

– disciplinära och andra särskilda åtgärder (6–23 §§), och

– dokumentation (24 §).

– arbetsmiljö (3–4 d §§),

– skolregler (5 och 5 a §§),

– förväntansdokument (5 b §)

2 §

Om inte annat anges i respektive paragraf gäller bestämmelserna i detta kapitel alla skolformer utom förskolan. Bestämmelserna i 1–6 och 22–24 §§ gäller också för fritidshemmet.

Om inte annat anges i respektive paragraf gäller bestämmelserna i detta kapitel alla skolformer utom förskolan. Bestämmelserna i 1–5 a, 6 och 22–24 §§ gäller också för fritidshemmet.

3 §³

Alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen.

Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett före-

Det ska på skolenheten bedrivas både ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och

¹ Senaste lydelse av 5 kap. 4 d § 2025:729

5 kap. 21 a § 2022:1315.

² Senaste lydelse 2022:940.

³ Senaste lydelse 2022:940.

byggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om det förebyggande arbetet.

studiero och ett arbete för att upprätthålla tryggheten och studieron. Huvudmannen ska säkerställa att arbetet bedrivs och rektorn ska ansvara för arbetet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om det förebyggande och det upprätthållande arbetet.

4 §

I grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, fritidshemmet och öppen fritidsverksamhet ska elevers mobiltelefoner samlas in vid elevens skoldags början och återlämnas vid elevens skoldags slut.

Rektorn får i samma skolformer och verksamheter besluta att även elevers övriga elektroniska kommunikationsutrustning ska samlas in vid elevens skoldags början och återlämnas senast vid elevens skoldags slut. Rektorns beslut får avse högst ett år i taget.

Rektorn eller en lärare får göra undantag från insamling enligt första eller andra stycket för sådan användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning som avses i 4 a §, eller för en enskild elev om det i övrigt finns särskilda skäl.

Rektorn eller en lärare får även göra undantag från insamling enligt första stycket vid utbildning utanför skolenheten om insamlingen eller återlämnandet skulle medföra betydande praktiska svårigheter.

Vid tillämpningen av denna paragraf ska barn jämföras med elev, och fritidshem som inte är integrerade med en skolenhet och öppen fritidsverksamhet ska jämföras med skolenhet. För dessa verksamheter gäller andra–fjärde styckena för den personal som huvudmannen utser.

4 e §

Det ska för varje skolenhet finnas skriftliga rutiner för *hanteringen* av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning enligt 4 b–4 d §§. *Rektorn beslutar om sådana rutiner.*

4 d §⁴

Det ska för varje skolenhet *och fritidshem som inte är integrerade med en skolenhet* finnas skriftliga rutiner för att hantera omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning enligt 4, 4 b och 4 c §§.

För öppen fritidsverksamhet ska det finnas skriftliga rutiner för att hantera omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning enligt 4 §.

Rektorn beslutar om de skriftliga rutinerna. För fritidshem som inte är integrerade med en skolenhet och för öppen fritidsverksamhet ska rutinerna beslutas av den personal som huvudmannen utser.

Ordningsregler

Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna.

Rektorn beslutar om ordningsregler.

Skolregler5 §⁵

Skolregler ska finnas för varje skolenhet, för fritidshem som inte är integrerade med en skolenhet och för öppen fritidsverksamhet.

Skolreglerna ska innehålla skolgemensamma förhållningsregler som syftar till att upprätthålla trygghet och studiero. I skolreglerna ska det ingå en plan för konsekvenser vid överträdelser av reglerna.

Denna paragraf gäller inte för kommunal vuxenutbildning.

5 a §

Rektorn ansvarar för att skolreglerna tas fram och beslutar om

⁴ Senaste lydelse av tidigare 5 kap. 4 e § 2022:940.

⁵ Senaste lydelse 2022:940.

dem. Rektorn ansvarar också för att det på skolenheten finns gemensamma rutiner och förhållningssätt för arbetet med att upprätthålla skolreglerna.

Skolreglerna ska förankras hos eleverna. Skolreglerna och hur de efterlevs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras.

Vid tillämpningen av denna paragraf ska barn jämföras med elev, och fritidshem som inte är integrerade med en skolenhet samt öppen fritidsverksamhet jämföras med skolenhet. För dessa verksamheter gäller första stycket för den personal som huvudmannen utser.

Förväntansdokument

5 b §

Ett förväntansdokument ska finnas för varje skolenhet. Förväntansdokumentet ska innehålla

- 1. information om innehållet i skolreglerna,*
- 2. information om skolenhetens gemensamma rutiner och förhållningssätt i arbetet med att upprätthålla skolreglerna, och*
- 3. en påminnelse om vårdnadshavares ansvar enligt 6 kap. föräldrabalken.*

Förväntansdokumentet får även innehålla annan information som är relevant för att förtydliga de ömsesidiga förväntningarna mellan skolan och eleverna respektive skolan och vårdnadshavarna.

Rektorn ansvarar för att förväntansdokumentet tas fram.

Elever och vårdnadshavare ska under varje läsår informeras om innehållet i förväntansdokumentet.

Denna paragraf gäller inte för kommunal vuxenutbildning.

6 §⁶

Personalen får vidta *de omedelbara* och *tillfälliga åtgärder* som är *befogade* för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. *Detta innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar.*

En åtgärd enligt första stycket får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter.

Enligt de förutsättningar som anges i 7–23 §§ får det beslutas om utvisning ur undervisningslokalen, kvarsittning, tillfällig omplacering, tillfällig placering utanför den egna skolenheten, avstängning och omhändertagande av föremål. Även *sådana åtgärder får vidtas endast om de står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter.*

Personalen får vidta *en sådan omedelbar och tillfällig åtgärd* som *1. är befogad* för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero, *och 2. står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter.*

Befogenheten enligt första stycket innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar.

Enligt de förutsättningar som anges i 7–23 §§ får det beslutas om utvisning ur undervisningslokalen, kvarsittning, tillfällig omplacering, tillfällig placering utanför den egna skolenheten, *nekat tillträde till skolenheten*, avstängning och omhändertagande av föremål, *om åtgärden står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter.*

7 §⁷

I grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan får en lärare eller en handledare som avses i 21 kap. 13 § visa ut en elev från undervisningslokalen för högst återstoden av ett undervisningspass, om

1. eleven stör undervisningen eller på annat sätt uppträder olämpligt, och
2. eleven inte har ändrat sitt uppförande efter uppmaning från läraren eller handledaren.

Om elevens olämpliga uppträdande innebär våld, hot eller kränkning får eleven visas ut utan att först ha uppmanats att ändra sitt beteende.

Om läraren eller handledaren inte är närvarande i undervisningslokalen får annan personal visa ut en elev från lokalen under motsvarande förutsättningar som anges i första *stycket*. I sådana fall ska läraren eller handledaren underlättas i efterhand.

Om läraren eller handledaren inte är närvarande i undervisningslokalen får annan personal visa ut en elev från lokalen under motsvarande förutsättningar som anges i första *och andra styckena*. I sådana fall ska läraren eller handledaren underrättas i efterhand.

⁶ Senaste lydelse 2022:940.

⁷ Senaste lydelse 2022:1315.

Lydelse enligt SFS 2025:729

Föreslagen lydelse

12 §⁸

I grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan får rektorn besluta att en elev ska följa undervisningen i en annan undervisningsgrupp än den eleven annars hör till eller undervisas på annan plats inom samma skolenhet om åtgärderna som gjorts efter en sådan utredning som avses i 9 § första stycket inte varit tillräckliga eller om det annars är nödvändigt för att tillförsäkra de andra eleverna trygghet och studiero.

Ett beslut enligt första stycket får innebära att eleven ges enskild undervisning eller undervisning i en särskild undervisningsgrupp enligt 3 kap. 11 §. De förutsättningar som anges i 3 kap. för sådan undervisning behöver inte vara uppfyllda inför ett sådant beslut.

Innan rektorn fattar ett beslut som innebär undervisning i en annan undervisningsgrupp ska rektorn bedöma hur åtgärden kan påverka övriga elevers utbildning i den gruppen.

Elevens vårdnadshavare ska informeras om rektorns beslut.

En åtgärd som rektorn vidtagit med stöd av första stycket får inte gälla för en längre tid än *fyra veckor*.

En åtgärd som rektorn vidtagit med stöd av första stycket får inte gälla för en längre tid än *återstoden av terminen. Om det återstår kortare tid än fyra veckor av terminen när åtgärden vidtas får den i stället gälla som längst fyra veckor in på nästa termin.*

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 §⁹

Om åtgärder enligt 12 § inte är tillräckligt ingripande för att tillförsäkra andra elever trygghet och studiero eller inte är möjliga att genomföra, får rektorn besluta att en elev tillfälligt ska ges undervisning vid en annan skolenhet eller på en annan plats inom huvudmannens organisation.

Ett beslut enligt första stycket får innebära att eleven ges enskild undervisning eller undervisning i en särskild undervisningsgrupp enligt 3 kap. 11 §. De förutsättningar som anges i 3 kap. för sådan undervisning behöver inte vara uppfyllda inför ett sådant beslut.

Innan rektorn fattar ett beslut som innebär undervisning i en annan undervisningsgrupp ska rektorn bedöma hur åtgärden kan påverka övriga elevers utbildning i den gruppen.

Ett beslut om tillfällig placering vid en annan skolenhet fattas gemensamt med rektorn vid den mottagande skolenheten.

Elevens vårdnadshavare ska informeras om ett beslut enligt första stycket innan placeringen genomförs.

⁸ Senaste lydelse 2025:729.

⁹ Senaste lydelse 2022:940.

En åtgärd som rektorn vidtagit med stöd av första stycket får inte gälla för en längre tid än fyra veckor.

En åtgärd som rektorn vidtagit med stöd av första stycket får inte gälla för en längre tid än fyra veckor. *Om det finns särskilda skäl får åtgärden dock gälla som längst i åtta veckor.*

13 a §

Om en elev tillfälligt har placerats utanför den egna skolenheten enligt 13 § ska det utarbetas en plan för att stödja elevens återgång till ordinarie skolgång efter den tillfälliga placeringen.

Rektorn vid den skolenhet som eleven hör till när placeringsbeslutet fattas ansvarar för att planen utarbetas. Rektorn ska även samråda med rektorn vid den skolenhet där eleven är tillfälligt placerad. Om eleven efter den tillfälliga placeringen ska placeras vid en annan skolenhet än den som eleven hörde till när beslutet om tillfällig placering fattades ska samråd även ske med rektorn vid den skolenhet där eleven placeras.

Nekat tillträde till skolenheten

13 c §

I grundskolans årskurs 8–10, specialskolans årskurs 8–11 och i gymnasieskolan får rektorn besluta att en elev ska nekas tillträde till skolenheten om

1. åtgärder enligt 13 § inte är tillräckligt ingripande för att tillförsäkra andra elever trygghet och studiero eller inte är möjliga att genomföra, och

2. det finns synnerliga skäl för detta med hänsyn till andra elevers eller personals säkerhet.

Rektorn får inte uppdra åt någon annan att fatta beslut enligt första stycket.

13 d §

En åtgärd i form av nekat tillträde till skolenheten enligt 13 c §

får inte gälla för en längre tid än återstoden av terminen. Om det återstår kortare tid än fyra veckor av terminen när åtgärden vidtas får den i stället gälla som längst fyra veckor in på nästa termin.

Ett beslut om nekat tillträde till skolenheten enligt 13 c § gäller omedelbart om inte annat beslutas.

13 e §

Av ett beslut om nekat tillträde till skolenheten enligt 13 c § ska det framgå

1. under vilken tid beslutet gäller, och

2. vilka av skolenhetens lokaler och ytor utomhus som beslutet gäller.

13 f §

Rektorn ska kontinuerligt följa upp om förutsättningarna för att neka eleven tillträde till skolenheten enligt 13 c § fortfarande är uppfyllda och upphäva beslutet när de inte längre är det.

13 g §

Innan rektorn beslutar om nekat tillträde till skolenheten enligt 13 c § ska eleven och elevens vårdnadshavare beredas tillfälle att yttra sig.

Rektorn ska informera huvudmannen när han eller hon har fattat ett beslut att neka tillträde till skolenheten enligt 13 c §. Om eleven är under 18 år ska samråd ske med socialnämnden innan ett beslut fattas.

13 h §

En elev som har nekats tillträde till skolenheten enligt 13 c § ska få fjärr- eller distansundervisning enligt bestämmelserna i 21 och 22 kap.

14 §¹⁰

I grundskolan, specialskolan och sameskolan får rektorn besluta att stänga av en elev helt eller delvis om eleven agerar på ett sådant sätt att andra elevers eller personals säkerhet bedöms vara hotad.

Rektorn får även besluta att stänga av en elev helt eller delvis om

1. åtgärder enligt 13 § inte är tillräckligt ingripande eller inte är möjliga att genomföra eller det finns särskilda skäl med hänsyn till elevens beteende, och

2. det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero.

Eleven ska erbjudas *kompensation* för den undervisning som han eller hon går miste om på grund av avstängningen.

Eleven ska erbjudas *kompensationsundervisning* för den undervisning som han eller hon går miste om på grund av avstängningen. *Rektorn avgör tidpunkten för kompensationsundervisningen och i vilken form den ska erbjudas.*

Rektorn får inte uppdra åt någon annan att fatta beslut enligt första eller andra stycket.

Ett beslut om avstängning gäller omedelbart om inte annat beslutas.

15 §

Ett beslut enligt 14 § får innebära avstängning endast under den tid som behövs för en skyndsam utredning av vilka andra åtgärder som kan behövas.

En elev får inte stängas av för en längre tidsperiod än *en vecka* och inte heller vid fler tillfällen än *två* gånger per kalenderhalvår.

En elev får inte stängas av för en längre tidsperiod än *två veckor* och inte heller vid fler tillfällen än *tre* gånger per kalenderhalvår.

24 §

Om en åtgärd vidtagits enligt 7, 8, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 eller 23 §, ska den dokumenteras skriftligt av den som genomfört åtgärden. Om åtgärden rör omhändertagande av föremål enligt 22 §, gäller denna skyldighet endast om föremålet inte återlämnats efter lektionens slut.

Om en åtgärd *har* vidtagits enligt 12, 13, *13 c*, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 eller 23 §, ska den dokumenteras skriftligt av den som *har* genomfört åtgärden. Om åtgärden rör omhändertagande av föremål enligt 22 §, gäller denna skyldighet endast om föremålet inte *har* återlämnats efter lektionens slut.

¹⁰ Senaste lydelse 2022:940.

21 kap.**3 §¹¹**

Fjärrundervisning får användas för en elev i grundskolan, specialsolan eller sameskolan i ämnen som eleven läser enligt gymnasieskolans ämnesplaner.

Fjärrundervisning får också användas för en elev som har nekats tillträde till skolenheten enligt bestämmelserna i 5 kap. 13 c §. För fjärrundervisning som används i dessa fall gäller inte bestämmelserna i 4–6, 9, 12 och 13 §§.

I övrigt får fjärrundervisning användas i de skolformer som anges i 2 § bara om

1. det för viss undervisning inte finns någon lärare inom huvudmannens skolenhet som uppfyller kraven på legitimation och behörighet enligt 2 kap. 13 § och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan,

2. det, när det gäller integrerad samisk undervisning i grundskolan, inte finns någon lämplig lärare inom huvudmannens skolenhet som kan bedriva den integrerade samiska undervisningen och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan, eller

3. elevunderlaget för en viss skolenhet är så begränsat att ordinarie undervisning inom skolenheten leder till betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för huvudmannen.

22 kap.**1 §¹²**

I detta kapitel finns bestämmelser om

– allmänna förutsättningar för distansundervisning i vissa skolformer (2–4 §§),

– när distansundervisning får användas i vissa obligatoriska skolformer (5 och 6 §§),

– när distansundervisning får användas i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan (7 och 8 §§),

– utförare av distansundervisning (9 §),

– krav på distansundervisning (10 och 11 §§),

– resor och boende (12 §),

– särskilda bestämmelser om utbildning i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan där distansundervisning får användas för hela utbildningen (13–22 §§), och

– bemyndigande (23 §).

– när distansundervisning får användas i vissa obligatoriska skolformer (5–6 a §§),

– när distansundervisning får användas i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan (7–8 a §§),

¹¹ Senaste lydelse 2024:411.

¹² Senaste lydelse 2022:1315.

6 a §

Distansundervisning får användas för en elev i grundskolan eller specialskolan som har nekats tillträde till skolenheten enligt bestämmelserna i 5 kap. 13 c §. För distansundervisning som används i dessa fall gäller inte bestämmelserna i 9 och 12 §§.

8 a §

Distansundervisning får användas för en elev i gymnasieskolan som har nekats tillträde till skolenheten enligt bestämmelserna i 5 kap. 13 c §. För distansundervisning som används i dessa fall gäller inte bestämmelserna i 9 och 12 §§.

23 kap.**12 c §**

Uppgifter som avser utbildning av en elev som tillfälligt ges undervisning utanför den egna skolenheten enligt 5 kap. 13 § får inom grundskolan överlämnas på entreprenad till en huvudman inom skolväsendet.

Detta gäller bara om

- 1. undervisningen bedrivs i en akutskola,*
- 2. akutskolan ingår i en skolenhet eller är organisatoriskt knuten till en skolenhet, och*
- 3. akutskolan är inriktad mot att ge undervisning till tillfälligt placerade elever.*

Med akutskola avses en verksamhet där elever tillfälligt ges undervisning utanför den egna skolenheten enligt 5 kap. 13 §.

28 kap.**9 §¹³**

Beslut av en rektor får överklagas till allmän förvaltningsdomstol i fråga om

¹³ Senaste lydelse 2022:940.

*1. nekat tillträde till skolenheten
enligt 5 kap. 13 c §,*

1. avstängning av en elev enligt 5 kap. 14, 17 eller 19 §, och

2. befrielse från skyldighet att delta i obligatoriska inslag i undervisningen enligt 7 kap. 19 §.

2. avstängning av en elev enligt 5 kap. 14, 17 eller 19 §, och

3. befrielse från skyldighet att delta i obligatoriska inslag i undervisningen enligt 7 kap. 19 §.

Om det överklagade beslutet har fattats av en rektor i en fristående skola ska den enskilde huvudmannen vara den enskildes motpart.

1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2026.

2. Bestämmelserna i 5 kap. 4 och 12 §§ i deras nya lydelse tillämpas även för utbildning i förskoleklassen som enligt punkt 3 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2025:729) om ändring i skollagen (2010:800) bedrivs till och med den 30 juni 2028.

3. Bestämmelserna i 5 kap. 13 c § i den nya lydelsen tillämpas till och med den 30 juni 2028 även för elever i grundskolans och specialskolans årskurs 7.